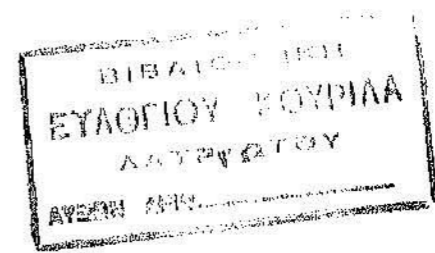

ΚΙΜ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΟΥ

ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ * ΑΘΗΝΑΙ * ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1910-
ΜΑΡΤΙΟΣ 1911 * ΤΟΜΟΣ ΚΑ'.

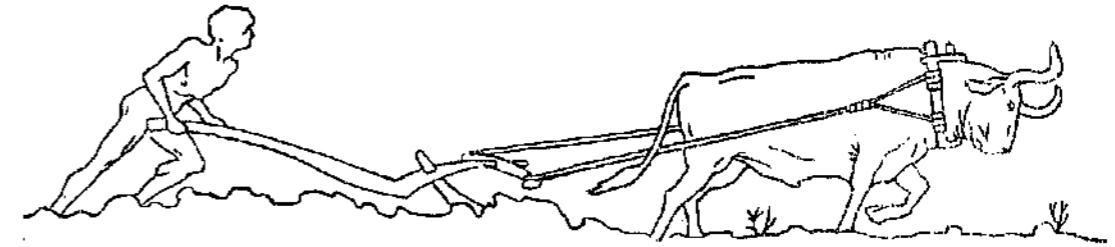
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΙΜΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

I. A. B.

ΠΟΥΡΤΑΙΤΟ

FRANZ STUCK

ΠΑΝΔΘΗΝΔΙΑ

ΕΤΟΣ ΙΑ' 15
ΜΑΡΤΙΟΥ 1911

ΟΛΟΙ ΜΑΣ ΜΙΚΡΟΙ ΒΕΝΙΖΕΛΟΙ

Εἰς τιμὴν τοῦ διευθυντοῦ τῆς «Ἀκροπόλεως» κ. Β. Γαβριηλίδη ἐδόθη εἰς τὸ Κάθρον πρὸ τριῶν περίπου ἑβδομάδων γεῦμα τοῦ «Καλλιτεχνικοῦ Συνδέσμου». Προεδρεύοντος τοῦ προέδρου τοῦ Συνδέσμου κ. Ὁδωνος Ραγκαβῆ, ὁ κ. Γαβριηλίδης ἀπαντῶν εἰς πρόποσιν, ἐξαίρουσαν τὸ ἔργον τοῦ φίλου συναδέλφου, εἶπε τὰ ἑξῆς, ἅξια νὰ χαραχθοῦν εἰς τὸν νοῦν ὄλων μας.

Κυρίες καὶ Κύριοι,

Δὲν δύναμαι νὰ σᾶς εἶπω καλὰ-καλὰ ἂν εἶναι εὐχάριστον ἢ δυσάρεστον πρᾶγμα ν' ἀκούη τις τὸν ἑαυτὸν του ἐπαινούμενον. Τὸ εἶδος αὐτὸ τῆς μουσικῆς δὲν εἶμαι εἰς θέσιν νὰ τὸ ἀναλύσω, καθὼς καὶ κανένα ἄλλο εἶδος μουσικῆς. Δι' ἐμὲ ἡ μουσικὴ χωρίζεται εἰς τρεῖς κατηγορίας. Εἰς ἐκείνην, ποῦ μὲ τέρει, εἰς ἐκείνην, τὴν ὁποίαν θαυμάζω καὶ εἰς ἐκείνην, ἡ ὁποία δὲν μοῦ λέγει τίποτε. Ἡ μουσικὴ, τὴν ὁποίαν ἄκουσα πρὸ ὀλίγου, μοῦ εἶπε παρὰ πολλὰ· ἀλλὰ θὰ ἐπεθύμουν νὰ ἀναζοῦσε αὐτὴν τὴν στιγμὴν τὸ παιδικὸ παίγνιδι τῆς μεπερίνας, διὰ νὰ δυνηθῶ ν' ἀκούσω καὶ τὴν ἀνάποδὴ τῆς προπόσεως. Ὑποθέτω ὅτι καὶ αὐτὴ θὰ εἶχε νὰ μοῦ πῆ πολλά. Ἐδωκότερον πρᾶγμα ἀπὸ τὸ νὰ λέγη κανεὶς δὲν εἶναι οὔτε ἀπὸ τὸ νὰ ζωγραφίσῃ τὸν ἄλλον διὰ τῶν λόγων: μαῦρον, ἄσπρον, κόκκινον, πράσινον. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν φωτογραφικὴν ἀλήθειαν, ποῖος φροντίζει δι' αὐτήν; Ὅταν μᾶς ὠφελεῖ, τὴν προσκυνοῦμεν. Λίγο νὰ φαντασθῶμεν ὅτι μᾶς ἐνοχλεῖ, τὴν καταλύομεν.

Πρέπει ν' ἀρχίσωμεν οἱ Ἕλληνες νὰ φροντίζωμεν περισσότερο διὰ τὴν ἀλήθειαν. Εἶναι μία ἀνάγκη ἀτομικὴ καὶ ἐθνικὴ. Εἶμεθα ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ἔχομεν τὴν πλουσιωτέραν μυθολογίαν. Μυθολογίαν ἀρχαίαν, μυθολογίαν βυζαντικὴν, μυθολογίαν νέαν. Παραμύθια, παραμύθια, παραμύθια. Πολιτικὰ παραμύθια, κοινωνικὰ παραμύθια, ἐμπορικὰ ἀκόμη παραμύθια. Κολυμβοῦμε στὸ παραμῦθι. Τὸ φαινόμενον δὲ αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ τὸ χαρακτηρίσωμεν ὡς προῖδον μπουνταλωσύνης. Τουναντίον, ἡ ὑπερβολικὴ μας ξυπνάδα μᾶς ἔκαμε παραμυθάδες. Τὸν κἀμνει τόσο εὐτυχὴ τὸν ἄνθρωπον τὸ παραμῦθι. Διότι εἶναι δυνατώτερον ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον. Τὸν διορθώνει, τὸν τελειοποιεῖ. Τὸ παραμῦθι ἀρπάζει τὴν φαντασίαν ἀπὸ τὰ γένεια — ἅς τὴν φαντασθῶμεν τὴν κυρίαν αὐτὴν μὲ γένεια — ποῖος θὰ μᾶς ἐμποδίσῃ; — καὶ τὴν ἀναγκάζει νὰ διορθώσῃ τὸν κόσμον κατὰ τὸ κέρι τοῦ παραμυθῆ. Εἰσθε φιλόζωος; ἀμέσως φαντάζεσθε τὸν ἦρωά σας, ποῦ ἔζησε χίλια χρόνια χωρὶς νὰ βγάλῃ ἀκόμη μουστάκια. Ἴσως οὔτε δόντια. Μισεῖτε τοὺς Κινέζους; Φαντάζεσθε, ὡς ὁ Βολταῖρος, ὅτι εἶμα πιέσετε ἓνα κουμπί, τὰ 300 ἑκατομμύρια τῶν Κινέζων πέφτουν νεκροί. Καὶ

ἐπειδὴ ἀπὸ τόσα πτώματα μπορεῖ νὰ βγῆ καμία ἐπιδημία, ἢ ὁποία ἀπὸ τὸ Οὐράνιον Κράτος νὰ πηδήξῃ καὶ εἰς τὴ γειτονιά σας, φαντάζεσθε ἀκόμη ὅτι ἀκριβῶς τὴν στιγμήν ἐκείνην, ποῦ δὲν ὑπάρχει οὔτε ἓνας Κινέζος ζωντανός, ἓνας χημικός ἐφευρετὴν τρόπον χρησιμοποίησεως τῶν πτωμάτων, ὡς λιπασμάτων, καὶ βλαστήσεως ἐν τῆς γῆς, οὕτω λιπανομένης, καμελιῶν ἀναστήματος δύο μέτρων καὶ μὲ ὅλα τὰ χρώματα τῆς Ἰριδος.

Ἡ ἔχετε τόσην πεποίθησιν εἰς τὸν νέον πρωθυπουργὸν τῆς Ἑλλάδος, ὥστε σὰς ἐνοχλοῦν ἐκεῖνοι οἱ βουλευταί, οἱ προσπαθοῦντες διὰ τῆς φλυαρίας των νὰ ἀναστρίψωσιν τὴν γοργὴν, τὴν ἀκοίμητην, τὴν τελεσφόρον δρασίαν του. Τί ἀπλούστερον νὰ τοὺς φαντασθῆτε ὅτι ἓνα πρωτῆ, ἐνῶ ἔπιναν τὸν καφέ τους, κατελήφθησαν ὅλοι ἀπὸ ἀρασίαν. Καὶ ὅτι ἀναγκάζονται ἐρωτώμενοι, ἂν ἐπιδοκιμάζωσιν τὰ νομοθετήματα τῆς Κυβερνήσεως, νὰ λένε τὸ ναί τους μὲ μίαν κίνησιν τῆς κεφαλῆς πρὸς τὰ κάτω καὶ τὸ ὄχι τους μὲ τὴν ἀντίθετον;

Αὐτὰ ὅλα τὰ κάνει ἡ φαντασία: ἡ ὄραία, ξανθὴ, γαλινομάτα μητέρα τοῦ ὄραίου, ξανθοῦ, γαλινομάτικου παραμυθιοῦ. Καὶ εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν τὸν γεμάτον ἀπὸ γέλια, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ δάκρυα, τὸν κόσμον τὸν γεμάτον ἀπὸ λογικὴν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ παραλογισμοῦς, τὸν κόσμον τὸν γεμάτον ἀπὸ δύναμιν, ἀλλὰ καὶ τόσην ἀδυναμίαν, ἢ καυμένη ἢ φαντασία εἶναι ἡ ἐφεργετικώτερα ἀπὸ τὰς γυναῖκας, τὴν ὁποίαν δυνάμεθα μέρου νύχτα νὰ ἔχωμεν πλησίον μας, θεῶν παντοδύναμον καὶ παντοκράτειραν, θεῶν ἀνεξάντλητον εἰς θέλητρα, εἰς ὄνειρα, εἰς γοητείας, χωρὶς νὰ μᾶς παρουσιάξῃ οὔτε τὸν λογαριασμὸν τῆς μοδίστας τῆς, οὔτε τὸν λογαριασμὸν τῶν νεύρων τῆς.

Μᾶς ἀφίνει νὰ κάμωμεν ὅ,τι θέλομεν. Μὲ τὴν μικροῦτοιχὴ διαφορὰν ὅτι μένει πάντοτε φαντασία. Ἐκεῖ δὲ ποῦ φαντάζεσαι τὸν ρήτορα ποῦ μισεῖς, ὅτι κατελήφθη ἀπὸ ἀρασίαν, ἔξαφνα βλέπεις σὲ μιὰ ἐφημερίδα ὀκτασέλιδον ἀγόρευσιν του. Πηγαίνεις νὰ ζητήσῃς λόγον ἀπὸ τὴν Κυρά σου τὴν Φαντασίαν, κ' ἐκείνη σοῦ λέγει:

— Ἀγαπημένε μου, τί ἔπαθες; λησιμόνησες πῶς μὲ λένε;

Διὰ τοῦτο, ἀφοῦ μάλιστα βρισκόμεθα εἰς τόπον, ποῦ ἡ πολυγαμία δὲν θεωρεῖται ἔγκλημα, παρὰ τὴν θεῶν Φαντασίαν οἱ Ἕλληνας ὀφείλομεν νὰ ἔχωμεν κοντά μας καὶ τὴν θεῶν Ἀλήθειαν. Τὸ ὄνομα τῆς πρώτης θεᾶς θὰ κάμῃ τὴν δευτέραν νὰ μὴ μᾶς στήνῃ κάθε πρωτῆ ἢ κάθε βράδν κανγὰν ὅτι ἔχομεν δύο λατρείας. Ὑποθέτω ὅτι αἱ παριστάμεναι εὐγενεῖς κυρίαι δὲν θὰ ἀντιλέξουν. Ὁ στίχος τοῦ σονέτου τοῦ Σαίξπηρ πρὸς τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἐρωτῆς του «Μοῦ φαίνεται πῶς ἐκτὸς σοῦ, ὅλος ὁ κόσμος εἶναι πεθαμένος» ὑποθέτει τὸν πραγματικὸν κόσμον, ἀλλ' ὄχι καὶ τὸν φανταστικόν, διότι τότε καὶ ὁ ἀθάνατος Σαίξπηρ θὰ ἦτο πεθαμένος.

Μὲ τὴν ἄδειαν λοιπὸν τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ὄραίου φύλου — ἄλλως τε καὶ εἰς τὰς γυναϊκᾶς μας ἠθέλον συστήσει τὸν συνδυασμὸν αὐτὸν, νὰ ἔχουν καὶ αὐταὶ ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος τὸν κύρ Ἀληθινόν, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο τὸν Φανταστικόν — ἀρκεῖ νὰ εἶναι πραγματικῶς φανταστικὸς — νὰ συνοδεύωνται δηλαδὴ καὶ αὐταὶ ἀπὸ τὴν Ἀλήθειαν καὶ τὴν Φαντασίαν — δύναμαι νὰ διατυπώσω ὡς ἓνα εἶδος πολιτικοῦ προγράμματος, χωρὶς νὰ ἀποβλέπω εἰς πρωθυπουργίαν, διότι ἡμεῖς οἱ δημοσιογράφοι φιλοδοξοῦμεν κυρίως τὴν ἐπιπρωθυπουργίαν, κατὰ τὸ ὁποῖον πρόγραμμα, τὸ μέγαλωμα τοῦ νέου Ἑλληνοῦ καὶ ὡς ἀτόμου καὶ ὡς πολίτου θὰ ἐπιτευχθῆ, ἐὰν κυττάξῃ νὰ ἔχῃ πάντοτε μαζί του ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος τὴν Φαντασίαν καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο τὴν Ἀλήθειαν. Ὅχι κορῶνα ἢ γράμματα, ἀλλὰ καὶ κορῶνα καὶ γράμματα.

Εὐτυχῶς ἡ ἀφορμὴ, ἢ ὁποία μᾶς συνήνωσε ἐδῶ, ἀποδεικνύει ὅτι μεταξὺ τῆς νέας γενεᾶς τῆς ἑλληνικῆς Κοινότητος τοῦ Καίρου, καθὼς μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ τοῦ Πόρτ-Σαῖτ, ἐπιβῶ δὲ καὶ τῶν ἄλλων μικροτέρων ἑλληνικῶν

κέντρων, τὰ ὁποία δὲν εὐτύχησα νὰ ἐπισκεφθῶ, ὁ ἀρραβὼν αὐτὸς φαντασίας καὶ ἀληθείας ἤρχισε νὰ λειτουργῆ, πολλὰ κατεργαζόμενος, πλειότερα ἐπαγγελλόμενος.

Σεῖς οἱ ἀποτελοῦντες τὸν Καλλιτεχνικὸν Σύλλογον εἰς τὸ Καίρον, εἴθε οἱ γνησιώτεροι ἀντιπρόσωποι τοῦ συνδυασμοῦ αὐτοῦ. Δὲν εἴθε καλλιτέχνα ἐξ ἐπαγγέλματος οἱ πλείστοι. Οὔτε φιλόλογοι ἐξ ἐπαγγέλματος. Ἄλλ' ἔχοντες εἰς τὸ πλευρόν σας τὴν καθημερινὴν ἐνασχόλησιν τοῦ ἐμπορίου ἢ τῆς βιομηχανίας ἢ τῆς ἐπιστήμης, ἐποθήσατε νὰ ἔχετε σχέσιν καὶ μὲ τὰς ὄραίας τέχνας, τὴν λογοτεχνίαν, τὸ θέατρον, τὸν ἀλτροϊσμόν, τὴν κοινωνικότητα. Διὰ τοῦτο ἐν-μέσῳ τῆς γῆς τῆς ἐργασίας ἐφυτεύσατε τὸν ἀνθῶνα τοῦ Συλλόγου σας καὶ μέσῳ διαλέξεων, ἐκθέσεων, ἑορτῶν, συνανθηροῦσων τελεῖτε τοὺς ἀρραβῶνας τῆς Φαντασίας καὶ τῆς Ἀληθείας, τοῦ Ἐγωῖσμοῦ καὶ τοῦ Ἀλτροϊσμοῦ, τοῦ Ἀτομισμοῦ καὶ τοῦ Κοινωνισμοῦ.

Γίνεσθε δηλαδὴ πολῖται τέλειοι καὶ κατηχεῖτε τὸν πλησίον σας εἰς τὴν τελειότητα αὐτήν.

Ὅσα εἰς τὴν διάλεξίν μου εἶπα περὶ πραγματισμοῦ καὶ ἐπιστημονικότητος εἰς ὅλας τὰς διανοητικὰς σφαίρας, ἀπὸ τῆς θρησκείας μέχρι τοῦ ἐμπορίου καὶ ἀπὸ τῆς γλώσσης μέχρι τῶν ὡς ἐπαγγελλμάτων ἀσκουμένων ἐπιστημῶν, ἀπέβλεπον εἰς τὸ νὰ κλονίσουν ὀλίγον τὸ ἀποκλειστικὸν βασιλεῖον τῆς φαντασίας καὶ εἰς τὸ νὰ ὑψώσουν τὴν ἀλήθειαν ἀπὸ τὴν θέσιν τῆς Σταχτοπούτας εἰς τὴν θέσιν τῆς πρίγκηποπούτας. Σὰς ἔδειξα τὸ χρυσὸ πασουμάκι τῆς. Τὸ ἐφόρεσα εἰς τὸ πόδι τῆς. Εἶδατε ὅτι τῆς ἤρχετο σὰ γάντι τοῦ ἀριθμοῦ, ποῦ φοροῦτε. Ἡ δὲ παρουσία σας ἐνταῦθα δεικνύει τὴν στερεὰν ἀπόφασίν σας νὰ ὑψώσετε τὴν Σταχτοπούταν ἐκεῖ, ποῦ τῆς ἀρμόζει.

Ἐπῆρξαν οἱ δυσανασχετήσαντες. Ἴσως διότι δὲν ἔχω πάρεϊ δίπλωμα τῆς μεγάλης ἐπιστήμης τῆς μαλαγανίδος. Λέγω τὰ πράγματα, ὅπως τὰ αἰσθάνομαι, διότι σέβομαι τοὺς ἀκροατὰς μου. Τὰ λέγω, ὅπως θὰ τὰ ἔλεγα τοῦ ἑαυτοῦ μου. Καὶ ὅπως θὰ περιφρονοῦσα πολὺ τὸν ἑαυτὸν μου, ἂν ἐζήτησαν νὰ τὸν κολακεύσω, οὕτω θὰ περιεφρόνουν τοὺς ἀκροατὰς μου καὶ εἰς τοιαύτην περίπτωσιν θὰ ὁμοίωζα πρὸς τὸν Σουίφτ, πρὸς τὸν ὁποῖον ἐζήτησαν νὰ μὲ παραβιάσουν, τὸν Σουίφτ, ὁ ὁποῖος ἔβλεπε τοὺς περὶ αὐτὸν ἀνθρώπους ὡς τέρατα, ἂν ἀπεπειρώμην νὰ φαντασιολογήσω, θεωρῶν τοὺς ὁμοεθνεῖς μου παληόπαιδα, πρὸς τὰ ὁποία διηγῆται τις παραμῦθια.

Ἄλλ' οἱ δημοσιογράφοι εἴμεθα ὀλίγον ἰατροί. Μετέχουμε τῆς ἐπιστήμης των, ἀλλὰ καὶ τῆς κάποιας φαντασίας των. Ἐγὼ, ἐρωτηθεὶς ποτὲ τί ἐστὶ δημοσιογράφος, ἀπήνησα: ἐγκυκλοπαιδικὸς ἀγύρτης.

Ἄλλ' ἡ ἀγυρτεία, Κυρίαι καὶ Κύριοι, ἀρχίζει ἐνίοτε ἀπὸ ἀγυρτείας καὶ τελειώνει εἰς ἐπιστήμην. Ἡ χιμεῖα ἤρχισεν ἀπὸ ἀλχημείαν. Ἐγύρευε νὰ κάμῃ χρυσὸν ἀπὸ τὰ ἀγενῆ μέταλλα. Ἐγύρευεν ἀκόμα νὰ δημιουργῆ ἀνθρωπάριον, ζῶντα μέσα σὲ σπύργο. Καὶ ἴσως μιὰ μέρα τελειώσῃ ἡ χιμεῖα εἰς ἀλχημείαν.

Ὡς ἰατροὶ — οἱ δημοσιογράφοι πρέπει νὰ διαγιγνώσκωμεν καὶ νὰ ὑποδεικνύωμεν τὰς ὁδοὺς, τὰς ἀγούσας εἰς τὴν θεραπείαν. Κ' ἐγὼ φαντάζομαι τοὺς Ἕλληνας ἐπισύροντας εἰς ἑαυτοὺς τὴν προσοχὴν τῶν ἐθνῶν — ἡγεμονεύοντες εἰς τὴν ἐπιστήμης καὶ εἰς τὰς τέχνας — προχθὲς δὲ μιὰ ἄκρη τῆς φαντασίας μου αὐτῆς ἐπραγματωποιήθη μέσα στὰ ροδοστεφανωμένα κύματα καὶ τὰ μελοστεφανωμένα χρώματα τῆς μουσικῆς τῆς «Ρέας» — ἀλλὰ... εὐθὺς ποῦ παραδοθῶ ὑπὲρ τὸ δέον εἰς τὸ ἄσμα τῆς Φαντασίας μου, αἰσθάνομαι νὰ μὲ ταίμαῃ ἡ Ἀλήθεια καὶ νὰ μοῦ λέγῃ:

— Ἐ! φιλαράκο, γιὰ στρίψε λίγο κ' ἀπ' ἐδῶ.

Καὶ τότε βλέπω νὰ καθυστεροῦμεν οἱ Ἕλληνες εἰς τόσα καὶ νὰ ἔχωμεν ἀνάγκην νὰ δώσωμεν τόσας μάχας, ὥστε μοῦ ἔρχεται εἰς τὸν νῶν ἢ περὶ τοῦ Ναπολέοντος μεγάλη εἰκὼν τοῦ Ἐμερσον. Ὅπως, λέγει ὁ Ἐμερσον, ὁ Σβεδενμπούρ φρονεῖ ὅτι

ΣΚΙΣΟ ΡΕΜΠΡΑΝΤ

... Τὴν εἶδε—τὴ Ῥηνούλα—μέσ' τὴν ἐκκλησιά ἀνήμερα τοῦ Προφήτη-Ἡλία, νὰ κατεβιάνη ἀπὸ τὸ σκαλοπάτια μὲ τὴ γρητὰ τὴ μάννα της, κιαμαρωτὴ κι' ἀσπιδόστη.

Καὶ τὴν ἀγάπησε τρελλὰ κι' ἀσύγκριτα, μὲ τὸν τσιγγάνικο ζεστό του πάθο.

Κατὰ τὸ σούρπωμα—ποὺ οἱ ἄλλοι οἱ φαράδες μαζεῦνανε τὰ δόχτια—ἐκείνος, μοναχικὸς καὶ βαρὺς, ἔπερνε τὸ δρόμο τοῦ χωριοῦ, μέσα στὸ κίτρινο φῶς τοῦ ἡλιοῦ, ποὺ χανότανε...

Μὰ ἡ Ῥηνούλα, στὶς ἀρχές, δὲν τῶγε καταλάβαι: ἦτανε παιδί ἀκόμα ἡ Ῥηνούλα καὶ δὲν εἶχε πῆξει τὸ μυαλό της.

Κότταε τὰ παλληκάρια μὲ μᾶτια ἀδιάκριτα καὶ ἀδῶρα, ποὺ μέσα τους κοιμώτανε ἡ κάθε πονηριά...

Μιὰ νύχτα—ἦτανε, παρῶ, Ἀπριλῆς ἢ Μάης—κατέβηκε στὸ περιβόλι γιὰ νὰ κόψη τὰ λουλούδια: ἔκανε ζέστη κι' ἀνεῖμος δὲ φύσαγε.

Τὰ δέντρα τίς φυλλωσές τους δὲ σαλεύανε, κ' ἕνα μπάλομο ἦσυχμα κατέβαινε ἀπὸ τὸ φεγγάρι κι' ἀγκάλιαζε τὰ βουνιά...

Σκεφτικὴ ἀκουμποῦσε τὸ κεφάλι στὰ κίγκελα τοῦ φράχτη κι' ἀκούε μοναχὴ τὸ τραγοῦδι τοῦ γκιώνη...

Ὁ Βάγγος ἦτανε ἀπ' ὄξω καὶ παραμόνευε...

Κ' ἐκεῖ, ποὺ τὸ χεράκι της, βγαλμένο ὄξω ἀπὸ τὰ κίγκελα, ἔπαιζε μ' ἕνα ψηλὸ στάχυ, ἐννοίωσε ἀπάνου του ἐν' ἀντρίκιο ζεστὸ ἀχεῖλι...

Γύρισε κ' εἶδε...

Εἶδε τὸ Βάγγο γονατιστὸ μέσ' τὸ σκοτάδι νὰ σκύφει τὸ κεφάλι καὶ νὰ παραμιλή...

Κ' ἔλεε τὸν πόνο του ὁ Βάγγος, μὲ λόγια μισημένα, σὰ νὰ ξεψυχούσε...

Θέλησε νὰ φωνάξῃ...

Μὰ ἡ φωνή της, ἀντὶς νὰ βγῇ ὄξω ἀπ' τὸ στόμα, μπήχτηκε δλοῖσα στὴν καρδιά της, καὶ τὴν κάρφωσε.

Κ' ἔμεινε ἐκεῖ, ἀπολιθωμένη, κίτου ἀπ' τὸ κρυερὸ φεγγάρι, μὲ τὰ μᾶτια της κλεισμένα καὶ τὴν καρδιὰν δλάνοιχτη—σὰν δλάνοιχτο λουλούδι νυχτολούλουδο...

Τρεῖς μῆνες ἔτσι βάσταξε ἡ χαρὰ τους. Ἡ Μοῖρα εἶναι φρονετὴ κι' ὁ καιρὸς περνάει. Οἱ γειτόνοι κάτι μυριστήκανε—καὶ μπήκανε φύλλοι καὶ σ' τοῦ πατέρα της τ' αὐτὰ δὲν τῶδειχνε, μὰ γιὰ κείνον, ποὺ τὸν ἔξερε, ἦτανε φῶς φανερό.

Κάθε νύχτα ἔβγαινε καὶ κρουροκίτταε σιὸ

δρόμο, λέγοντας πὼς παραμονεύει τοὺς κλέφτες κ' ἔλεε πὼς εἶδε, κάποτε, ἕναν Ἰσαιο νὰ σαοφραλώνη ἀπάνου ἀπὸ τὴ μάντρα τοῦ περβαλιού ἔτρεξε νὰ τόνε φτάσῃ, μὰ εἶχε φύγει πιά...

Ἡ Ῥηνούλα, ὡς τόσο, ἔλυωνε ἀπὸ τὸ κακό της.

Ὅσο πήγαινε, καὶ τὰ πράγματα γίνονταν καὶ πὸ σφυγιά σπάνιες ἦτανε ἡ φορὴς, ποὺ μπορούσε ν' ἀλλάξῃ δυὸ γρήγορες κοιβέντες μὲ τὸ Γλυκό της, πίσω ἀπὸνα δέντρο ἢ μέσα στὸ πικνὸ τὸ δάσο.

Ἡ μάννα της τὴν ἔπερνε τώρα τὸ κοντό.

Σ' ὄλο τὸ χωριὸ μαθεύτηκε σιγά-σιγά, πὼς ὁ Βάγγος ὁ ψαρὸς τῆσινε μὲ τὴ Ῥηνούλα, τὴ μαυρομμάτα, τὴν κόρη τοῦ γέρο-Θύμου.

Ἐπὶ τέλους ἦρθε κ' ἡ κακιά ἡ ὄρα.

Μιὰ γρητὰ στρίγγλα, ποὺ καθότανε στὴν πλαϊνὴ καλύβη, πῆγε κ' εἶπε στὸ Θύμο, πὼς εἶδε τὴν κόρη του νὰ μπάζῃ μέσ' τὴν κάμαρὴ της, κατὰ τὰ μεσάνυχτα, ἕναν ἄντρα ψηλὸ καὶ μελαψὸ μὲ κόκκινο ζουνάρι...

Αὐτὸ ἔφτανε.

Ὁ γέρο-Θύμος ἔγινε πράσινος ἀπὸ τὸ θυμὸ του ἦρθε σπῆτι καὶ τὴν ἄρπαξε ἀπὸ τὰ μαλλιά καὶ τὴ βάρωσε καὶ τὴ στούμπησε χάμου...

Τοῦ κάκου ἐκεῖνη φωνάξε, πὼς ἦτανε ψέμι-

ματα. Ἡ γλῶσσα τῆς γρητὰ-στρίγγλας εἶχε γιὰ κιάλα χύσει τὸ φαρμάκι της.

Κ' ἔτσι ἀρχίσανε μέρες γιομάτες κιάθματα κι' ἀγωνίες.

Ὁ Βάγγος—σ' αὐτὸ τὸ μεταξὺ—πῆρε μιὰν ἀπόφαση γενναία ἔβλεπε πὰ καβιαρά, πὼς ὁ γέρο-Θύμος μὲ κανέναν τρόπο δὲ θ' ἀποφάσιζε νὰ τοῦ δώσῃ τὴν κόρη του φτωχὸς αὐτός, ἀπὸ τὴν τύχη παρασκευασμένος, σωστὸ παιδί τοῦ Σατανᾶ, τί τάχα μπορούσε νὰ ἐλιξῆ ἀπὸ τὴ στραβοκεφαλιὰ τοῦ γέρου;

Γιὰ ν' ἀναπάψῃ τὴ συνείδησί του ἕμως, πὼς ἐξάντησε κάθε δυνατὸ μέσο, ἔστειλε ἕνα χωριανὸ στὸν πατέρα τῆς Ῥηνούλας νὰ τὴνε γυρέψῃ ἀπὸ μέρος του.

Ὁ γέρος μόνο ποὺ δὲν τότε γαρέμισε ἀπ' τὴ σκιάλα...

— Ἀκούε ἐκεῖ; Τὴν κόρη μου νὰ μοῦ γυρέψῃ αὐτὸς ὁ ζητιᾶνος, ὁ ἀτσιγγανός, ὁ ψωμοζήτηγ—ἀκούε ἐκεῖ;

Ἡ Ῥηνούλα καθότανε σὲ μιὰ γωνιά καὶ κατάνειε τὰ δάκρυά της: τί μπορούσε πιά νὰ κἀνῃ; Περιορισμένη μέσ' τοὺς τέσσερους τοίχους τοῦ σπητιοῦ, σιαγαμένη ἀπ' τὴν ἀγριεμάρα τοῦ πατέρα της κι' ἀπ' τῆς μάννας της τὴν

ΣΚΙΣΟ ΡΕΜΠΡΑΝΤ

γκρίνια αποσταμμένη, αποφάσισε να πεθάνη — να παραδοθή στην απελπισία της κ' έτσι να πεθάνη.

Τότες βρέθηκε ένας άγγελος βοηθός για τη δόλια τη Ρηνούλα, ένας άγγελος σταλμένος απ' τον ουρανό, που ποτέ της δεν τότε φανταζότανε κι' ούτε τότε περίμενε.

Γ' αδερφάκι της — ένα παιδίκι δεκατέσσερω χρονών, πονετικό κι' απονήρευτο — της λέει ένα πρωί ξεφρενικά:

— Ρηνούλα μου, κάνε κουράγιο, κι' ο Βάγγος σου δε χάθηκε· φες το βράδυ τον αντίμωσα στη χώρα· ήρθε και με φίλησε και τρέμανε τα χέρια του· μου είπε όλη την αλήθεια κ' έκλαιγε μπροστά μου — κ' έκλαιγα κ' έγώ. Ρηνούλα μου, έγώ είμ' έδω και σ'άς αγαπάω και τους δυό, και δε θέλω ν'άσαστε έτσι πικραμένοι γιατί ο Βάγγος μοῦφτανε τις πετονιές μου και ήτανε καλός μαζί μου, και δε μου χάλιασε ποτέ χιτήρη· ως λέη ο πατέρας κ' η μητέρα, τι θέλουνε... Έγώ σ'άς αγαπάω και τους δυό, και δε θέλω ν'άσαστε έτσι πικραμένοι...

Και το παιδίκι μιλούσε σ'α μεγάλος άντρας, και μιὰ ανυψίστη σοβαρότητα λαμποκοπούσε μέσ' τα μάτια του.

Η Ρηνούλα τώσφιξε στην αγκαλιά της και τὸ ρούφηξε από τα φίλια.

Από κείνη την ημέρα η Ρηνούλα ματαγάπησε τη ζωή.

Κάθε στιγμήουλα είχε νέα από το Βάγγο.

Στο παραθύρι άκουμπισμένη καρτερούσε τ' αδερφάκι της με τα καλά μηνύματα και κείνο έρχότανε κ' έφερνε λόγια αγάπης, γιομάτα φωτιά κ' έλπίδα, μέσ' τ' άθρα χελιδία του...

Κ' ήτανε ευτυχισμένο γιατί έκανε την αδερφούλα του χαρούμενη.

Μα η χαρά δε βαστάει πολὺ — αυτό ειν' η πιὸ παληά κ' η πιὸ πικρή αλήθεια.

Κ' η έλπίδα της Ρηνούλας ήτανε ένα λιγόζωο λουλούδι τοῦ χινόπωρου...

Ένας πλούσιος γαμπρός παρουσιάστηκε.

Έρχότανε ἴσα από τη χώρα και γύρευε ένα τίμιο καλό κορίτσι για ν' αποκατασταθῆ.

Τὰ χρυσάφια του και η περιουσία του θαμπώσανε τοῦ γέρο-Θύμιου τὰ μάτια.

Ο γέρος είχε πάντα μιὰ ξεχωριστήν άδυναμία για τὸν παρὰ κ' ο έρχομός ο ξαφνικός τοῦ ανέλπιστα του γαμπροῦ τοῦ ξεβίδωσε τὸ λιγοστό μυαλό του.

Τὴν ἴδια νύχτα η Ρηνούλα μπῆκε καλὰ στο νόημα: η μάννα της, με τὸ κοντοπόνηρο εκείνο τριγύρισμα της κουβέντας, που δε θέλει να ελπῆ ένα πράμμα δλοφάνερα και καθαρά, μόνο πάει λοξά και άδξεια, μισοδείχνοντας τὸν κύριο σκοπό,

της έδωσε να καταλάβῃ, πὸς δλες η κοκέλλες κυτάνε να βροῦνε γαμπρό και πὸς άμα τότε βροῦνε δεν κάνουνε τέτοια νάξα κ' άκοῦνε τοῦς μεγαλείτερους ποῦναι πιὸ μεστωμένοι στη ζωή και ξεχωρίζουνε τὸ καλὸ και τὸ κακό, κ' άλλα παρόμοια κουροφέαλα.

Αστροπελέκι νάπερτε, τόσο κακό δε θάκανε στην ψυχὴ της Ρηνούλας όσο της μάννας της τὰ λόγια.

Κατίπτε τὰ κλάυματά της και πήρε τὴν απόφρασι.

Πρωτῶ-πρωτῶ έστειλε τὸν Τάσο τὸν αδερφούλη της για ν' ανταμώσῃ τὸ Βάγγο και νὰν τοῦ ελπῆ τὸ και τὸ.

Κι' ως τὴ νύχτα, τὰ πράμματα ήτανε αποφασισμένα: άλλο δεν έμεινε παρὰ να κλεφτοῦνε...

Στην αρχὴ η καρδιά της Ρηνούλας σφιχτηκε με τὴν ἰδέα, πὸς θ' άπαρτιώτανε τὸ σπλητικό της και τοῦς δικούς της, κ' όλες τις παλιές καλές συνήθειες ποῦχανε άπλωμένες βαθειὰ τις ρίζες τους. Μα η τυφλή αγάπη της στο Βάγγο και τὸ μεγάλο χόος, που άνοιγότανε, μέρα με τὴν ἡμέρα, άνάμεισ' απ' τὸ δικόν της πόθο και τοῦ πατέρα της τ' αδιάλλακτο — νικήσανε.

Έπρεπε να τελειώσῃ, μιὰ και καλή, με δαῦτους.

Μάζωξε τὰ πραιμματάκια της, σ'α νοικοκυρούλα, τ'άδες' ένα μπόγο και τ'άκρυνη τὸ γιόμα κάτου απ' τὸ κρεβάτι· έβαλε κ' ένα κόμισμα της Παναγιάς στὸν κόρφο της, έκανε τὸ σταυρό της κ' άκολούθησε τὸ δρόμον ἴσα — με τὴν καρδιάν δλάνοιχτη, σ'άν άλάνοιχτο λουλούδι νυχτολούλουδο.

Φύσαγε ο άνεμος κ' η βάρκες παραδέρνανε, η θάλασσα ξεροῦσε άφρους δλόασπρους και βογκούσε δυνατά.

Τῶν άστρων τὰ πιδοβολήματα άνάμεσα από ξεσκασμένα σύγνερα ταραζόντουσαν από τοῦ βορρηά τὸ πέραςμα και χοντρές σταλαμματαές βροχῆς πέφτανε άριά και που από τὸ βουρκαμένου οῦρανό.

Παραδομένη στην πλατιά και γερὴν αγκαλιά τοῦ Βάγγου, η Ρηνούλα σφιγγότανε σ'α σπουργίτι ξερημο.

Τραβῆξανε χωρὶς πνοή ως τὴ βάρκα τοῦ Βάγγου και λύσανε τὰ σκοινιά· ο Βάγγος έλεε να πάνε στ' αντικρινὸ νησί και να στεφανωθούνε πρωτῶ-πρωτῶ στο εκκλησιδάκι τ' Αϊ-Νικόλα. Όλη η ζωή περνούσε τώρα από τὰ μάτια της Ρηνούλας, σ'άν ένα βαρὺ κ' άνύπαρχο δνειρο, φωτισμένο από βαθειές αναλαμπές και βαθειὰ σκοτάδια πρωτογνώριστα.

Η τρεμούλα της φευγάλας, η θλίψη τοῦ μισμοῦ, η άγρια χαρὰ της λευτεριάς στο πλάι τοῦ Βάγγου, της άνοίγανε ένα βάραιθο από μπροστά κ' από πίσω — ένα βάραιθο χωρὶς

βυθό, που τὸ μάτι χανότανε κ' η ψυχὴ σπαρταρούσε.

Λύσανε τὰ σκοινιά και τὸ πανί, κ' η βάρκα τινάχτηκε σ'α θεριὸ λυτρωμένο από τις άλυσιδες του· τὰ ξύλα της τρέξανε κ' ύψωθήκανε δλόρθα, άπάνου σ' ένα κύμα, και ξεναπέσανε σφεντονίζοντας έναν κατακλυσμό από νερά, που τοῦς θάντισεν απ' τὴν κορφή ως τὰ πόδια.

— Έλα...

Πρωτός ο Βάγγος πήδησε μέσα κ' άπλωσε τὰ γερά του μπράτσα στη Ρηνούλα· εκείνη έπεσε σ'άν κουρέλι, μέσ' τ' άνοιχτά του στήθια, και βαστάχτηκε από τὸ κορμί του να μην πέσῃ από τὸ τράνταγμα.

Ανεβαίνανε και κατεβαίνανε τὰ κύματα δίνοντας μιὰν άφραστην απελπισία στην ψυχὴ.

Ήνε ξάπλωσε χάρου, κοντὰ στο τιμόνι, κ' άρπάξε τὰ κουπιά. Τὰ μαλλιά της άνασηκωμένα πέφτανε μπροστά στα μάτια της και της τὰ σκεπάζανε.

Υστερα από δυό-τρεις τιναγμούς, η βάρκα άπομακρύνθηκε από τὴ στεριά, και πήρε τὸ δρόμο της κατὰ τ' άνοιχτά.

Τὸ πανί δερνότανε από τὸ φυσομανητὸ κ' έγερνε λοξά—τραβῶντας ὅλη τὴ βάρκα στ' άριστερὸ πλευρὸ της.

Άχνός από σταλαμματαίες φτερούγιζε στὸν άνεμο και πιτσιλιζε τὰ μούτρα τους με τὴν άρμυρα του.

Η Ρηνούλα — συμμαζωμένη κ' άμίλητη — με τὴν ψυχὴ γιομισμένη τρώμα, βάσταγε τὴν αναπνοή της και κύτταε, μακρυνά, τὰ λιγοστά φώτα τοῦ χωριοῦ, που χανόντουσαν ένα-ένα στο βαθὺ σκοτάδι.

Χυμῆι γοργά η βάρκα κατὰ τ' άνοιχτὸ τὸ πέλαο, σ'α λιοντάρι, που τὰ σίδερά του δλα τ'άσπασος και παίρνει άνάσαστα και βιαστικά τὸ δρόμο πρὸς τὸ γειτονικὸ τὸ δάσος.

Κι' από πίσω χάνονται η παραλλες, και τὰ φώτα χάνονται, κ' η άπόσταση τὰ άφανίζει...

Κυτῶνται μέσ' τὸ βαθὺ σκοτάδι και χαμογελάνε.

Έκαίνος κουράγιο παίρνει από τὸ χαμογέλιο της κ' ήρωικά τραβῆει τ' άσηκωτα κουπιά.

Πετάνε τώρα στο πέλαο και χοροπηδάνε από τὸν τρελλὸ χορὸ τῶν κυμάτων τοῦ Έρωτα πουλιά μέσ' τὰ χῆι τοῦ σκοταδιοῦ σφεντονισμένα.

Κ' η φουρτούνα ἄσο πάει και δυναμώνει.

Κ' η Ρηνούλα από μέσα της κυτῶντας ψηλά θερμοπαρκαλάει:

— Χριστέ μου Έσὺ, βόηθα μας κ' ὄλο τ' άσημικό μου, και τὰ μαλαματένια μου τὰ σκουλαρίκια, κ' εἶτι δικό μου έχω, στο κόμισμά Σου νὰν τὸ φέρω...

Μα η φουρτούνα αῦτιά δεν έχει, κ' ο Χριστός εἶναι μακρυνά.

Βροντάει κ' άστράφτει και τὸ μπουμπουνητὸ άνακατώνεται με τὰ βορρηά κ' ὄλος ο οῦρανόσ κ' η θάλασσα ὅλη σκίζονται από τ' αστροπελέκια, που φεγγοβολάνε σ'α σπαδιές...

Γύρω τίποτα· η βαθύτατη νυχτιά.

Οὔτ' ένα λιμάνι, οὔτ' ένα άπόμακρο σημεῖο φωτερό.

Και τὰ κύματα έρχόντανε και οῦρλιάζανε σ'α μανιωμένα, κ' άναμεταξύ τους δαγκωνόντουσαν, λές και είχανε κάποια άκοίμητη έχτρα από χρόνια μέσ' τὰ ὕγρα σπλάχνα τους, και τώρα τὴν ξεροῦσανε σ'α φρέδια βαρειά κ' αδιάλλαχτη, μέσ' τ' άνέλπιδο βαθὺ σκοτάδι.

Και τὰ κύματα έρχόντανε σ'α μαῦρα—πίσσα—και πελώρια, σ'α βουτιά και γροθοκοπούσανε τὰ πλευρά της βάρκας, με μουνγητὸ θεριοῦ, που βογγῆει, πότε πέφτανε μαλακά και στεφανόνουνε μ'έν άσπραδερὸ στεράνι τις άκριες γύρα-γύρα. Ίδρωτας έσταζε από τὰ μαλλιά τοῦ Βάγγου κ' η άνάσα του άνοιγότανε βαρειά, μέσ' τ' αδιάκοπο άγκομαχητὸ τ' άνέμου και τοῦ νεροῦ.

Μιὰ στιγμήουλα παρήτησε τὰ κουπιά και κύτταξε τὴ θάλασσα· οὔτ' ένα φῶς δε φανότανε μακρυνά, κ' η νύχτα ὅλη τ' άγκάλιαζε...

— Ρηνούλα... Ρηνούλα μου...

Η φωνὴ του έδειχνε βραχνά έναν άγωνα παρηγοριάς και τρώμον. Τὰ μάτια του ήτανε πεταμμένα δξω και ψάχνανε στο πέλαο.

Η Ρηνούλα ζάρωσε κ' άπόρρινε σ'άν ξερη. Μιὰν ἰδέα θανάτου, άμείλιχη και βαρειά, πατοῦσε τὴν ψυχὴ της και τὴν έλυωνε.

Τώρα τὰ δνειρατα τοῦ σπλητιοῦ της φρασμένα σ' ένα ὑπέριτο παραμυθητὸ κ' άνακατωμένα με τὸ μελανὸ προαιόθημα της μοῦρας — ανεβαίνανε ως τὸ λαίμὸ και τὴνε πῆγανε.

Θυμώτανε τὴν άσπρη γιούλα της, που τραγούδαγε, τρέβοντας τὴν ὄραία γούνα της άπάνου στην ποδιά της τὴν ὠρα, που άνωμισμένη στο παραθύρι, κύτταε μακρυνά να χύνονται η ψαρόβαρκες, μέσ' τὸ σιγανὸ τὸ σῦθιμπο...

Κ' η φωτιά, που τριγυρόλαγε τὸ χειμῶνα στο τζάκι, δέχοντας ἴσκιους βαθυκόκκινους και δίνοντας μιὰ γλυκειὰ ζέστα στην καρδιά, και μιὰν εῦφροσύνη παραδεισιακή.

Θυμώτανε τὴ μάννα της — τὴν καῖμένη τὴ γρηούλα — που πρωτῶ-πρωτῶ στο κρεβάτι της έρχότανε και τὴνε ξύπναγε μ' ένα χῆδι, άπαλο-χαϊδεύοντας τὰ λυτὰ μαλλιά της...

Κι' ο γέρος ο πατέρας της, κ' ο Τάσος ο αδερφούλης της, κ' ὅλα τοῦ σπλητιοῦ τὰ πράμματα, κ' η Άνέξω η δούλα τους, που μέσ' της κάμαρες παινώβγαυε χτυπώντας χάρου τις βαρειές παντοῦφρες της, και τὸ καναρίνι στο κλουβί του, που τρώπαγε τ' αῦτιά με τὸ κλαῖδμημά του, κ' η κληματαριά, που σκαρφαίλωνε ως τὸ παραθύρι της, ὕψαίνοντας έναν κρῆαινον

μυερντέ με στριμμένα κρόσσα, κ' η καμαρούλα της — ζεστή και καλοσκοπιτή — με τὸ καντηλάκι ποδφεγγε μικροστά ἀπὸνα καρυδένιο εἰκονοστασία, καὶ τὰ κοπανέλλια της ῥιγμένα σὲ μιὰ γωνιά, με τὶς γαλάζες, κίτρινες καὶ πράσινες καρφίτσες, όλα σὲ τὸ νοῦ της μέσα τὸν ἀλαφιασμένο τώρα παίρνανε μιὰν σημασίαν ὑπεράνθρωπη, σὰ σύμβολα μιανῆς ἀνώτερης ὑπάρξεως — ἀπόμακρης καὶ χαμένης — ποὺ ποτὲ πιά δὲ θὰ μποροῦσε νὰν τὰ χαρῆ.

Μιὰν ἀποδυμιά παρέρρη σιωτηρίας ἔπεσε στὴν ψυχὴ της, σὰν καυτερός σίφρανας.

Κι' ὁ ἄνεμος ἀναικίτωνε τὰ μαλλιά της καὶ τὰ θουθούνια της γιόμιζε με τὴν ἄρηι της θάλασσας καὶ τύφλωνε τὰ μάτια με κρυερὰ νερά.

Καὶ μιὰ φωνὴ ἀπελλιπῶς, ποὺ πιά δὲν κρατιέται, ὑψώθηκε θαρραλέα ἀπὸ μέσα της.

— Βάγγο, πάμε πίσω...

ΣΗΤΣΟ ΡΕΜΠΡΑΝΤ

Δὲν τῆς ἀποκριθῆκε με τὰ γερά του μπράτσα δλόγυμνα καὶ γδαρμένα ἀπὸ τὰ σκαινιά, ὁ Βάγγος, δλόρθος πέρνοντας τὰ κουπιὰ με μιὰν ἀσύγκριτη ἀγωνία, μ' ἓνα λαχάνισμα, ποὺ ἀνεβοκατέβαζε τὰ πλατεῖα στήθια του κ' ἔφερνε ἀφρὸ ὡς τὰ χεῖλια του, χαροπαλέου με τὸ σκοτάδι καὶ με τὴ φουρτοῦνα, σατανικά ὠραῖος...

Σατανικά!...

Ὦ! μιὰ κρυάδα, ποὺ χύθηκε στὶς φλέβες τῆς Ῥηνούλας! Καθὼς τὸν κύτταξε, ἔτσι ὑπέροχο μέσ' τὴ μανία καὶ τὸ φρένιασμα τῶν νερῶν, τῆς φάνηκε, πὼς ἦτανε καταποντισμένη σ' ἓνα σκοπερὸ κ' ἄρρωστον κόσμο καταχθόνιο, σὲ τριξίματα δοντιῶν καὶ σὲ μουγκρητὰ τῶν κολασμένων, καὶ πὼς ἐκεῖνος ξόρκιζε τὴ μάνητι τοῦ πέλαγου με λόγια μαθημένα σὲ μαγικά βιβλία, μέσα σὲ βαθεῖες σπηλιές...

Κ' ἓνα μῖσος ὑπεράνθρωπο ἔσπαζε μέσα της γιὰ κελνονε, ἓνα μῖσος τυφλὸ κ' ἀπεριόριστο, γιὰ τὸ «παιδί τοῦ Σατανᾶ», ποὺ τὴ γαλήνη της καὶ τῆς καρδιάς της τὴν ἀνάπαυνη ἦρθε γιὰ νὰ ταραξῆ καὶ τὴν ἔσερνε ἴσα, πρὸς τὸν θάνατο, ἀθήρα καὶ παρθενικιά, σὰν τὸ λούλουδο τοῦ κρήνου.

Κ' ἦτανε αὐτὸς ἐκεῖνος, ποὺ με τὰ μάτια τὰ γιωμάτα γοητεία καὶ δολιότη, ποὺ ἦρθε καὶ πήρε τὴν ψυχὴ της γιὰ νὰν τὴν πᾶη στὴ μαύρη κόλασι...

Κ' ἓνας τραλλὸς τρόμος τῆς ἔσκιζε τὰ χεῖλια:

— Πάμε πίσω... πάμε πίσω...

Τώρα, ἡ τραχυμία εἶχε φουσκώσει γύρω τους οὔτε νησάκι, οὔτε φανάρι, οὔτε τίποτα.

Χαμένοι στὸ βαθύτατο κ' ἀδιαπέραστο σκοτάδι, σφεντονισμένοι ἀνάμεσ' ἀπὸ μαύρη θάλασσα κ' ἀπὸ μαῦρον οὐρανὸ, κουφοὶ ἀπ' τὰ κύματα καὶ τὸ βούισμα τ' ἀγέρα, κλοούσανε σὰν καρυδοφλουνδες καὶ πότε ὑψωνόντουσαν μονομιᾶς καὶ καββαλιεύανε τὶς κορφές τῶν νερῶν, πότε βυθίζόντουσαν καὶ πάλι χανόντουσαν ἀπὸ βαθεῖα νερά παραλυμένοι καὶ μισοπεθαμένοι...

Κ' ὕστερα ἦρθ' ὁ Βάγγος κ' ἔπεσε στὸ πλάι της σὰν κουφάρι κ' ὀλολυγμοὶ βγαίνανε ἀπ' τὰ στήθια του τ' ἀντρία, ὀλολυγμοὶ μοροῦ παιδιοῦ, ποὺ σκοπῶνε ὁ τρόμος.

Κ' ὕστερα ἔν' ἀγκομαχητό, κ' ἓνα τράνταγμα φριχτό, ἓνα πέσιμο ἀπὸνα κίτσου σ' ἓν' ἄλλο κίτσου, κ' ἓνα κολύπημα σὲ κρύα νερά, καὶ φωνές, φωνές...

— Ῥηνούλα μου... Ῥηνούλα μου... Χάνουμαι...

Τὸ πρῶτο γλακοχάραγμα φέγγει κατὰ τὸ λεβάντε — καὶ τὸ θαμπὸ τ' ἀχνόφωτο φανερώνεται ἀνάμεσ' ἀπὸ βουρκομιμένα, κίτρινωπὰ σύγνερα.

Ἡ θάλασσα γαληνεμένη — ὕστερ' ἀπ' τὴ μάνητι τοῦ μεσονυχιοῦ, μυστικὰ γλύφει τ' ἀκροβράχια καὶ τὰ καλοπιάνει, μὴν πᾶει καὶ τὴν μαρτυροῦσινε γιὰ τὸ χρεσιὸ κακό της.

Βαθεῖα μωρουδιά ἀπὸ σάτια φάκια, ποὺ τὸ πέλαο ξέρασε τὴ νύχτα ἀπὸ στὴν ἀμμωνδιῆ, γιωμίζει με μιὰ πικράδα τὸν ἀγέρα.

Ἐνα μαῦρο πρᾶμμα — παίρνει πάλι τὸ δρόμο τοῦ σαιτιοῦ.

Τὰ παρᾶθηρα κινάλλειστα εἰν' ἀκόμη — γιὰ τ' οἱ φαρμάδες ξενοχτήσανε καὶ βαρειοκοιμᾶνται τώρα.

Σύλα πεταμμένα καὶ κοιμητῖα ἀπὸ φαρόβερνες στρώνανε τὸ γυαλό.

Περπατώντας στὶς μύτες τῶν ποδιῶν — τὸ μαῦρο πρᾶμμα σάζει τοὺς ἔρημονες δρόμους καὶ τὰ σοκάκια. Περπατᾶει καὶ σιονιάρφει.

Φεάνει ὡς τοῦ γέρο-Θύμιου τὴν πόρτα κ' ἀφουγκράζεται ἀπ' τὴ βαθύτατη σιωπὴ ἔσθαρφνεὶ καὶ τραβᾶει τὰ πόμολα.

Τὰ σιμλοπᾶτια ἓνα-ἓνα τ' ἀνεβαίνει καὶ κοντοστέκεται.

Στὸ κάθε τριξίμα, σιμμαζώνεται καὶ χάνεται.

Ἦτσι — προχωρώντας σὰ χελώνα καὶ σὰ γάτα — μπαίνει μέσ' τὸ μακρονίον κολλιεὶ τ' αὐτὴ στὴν πλαγιὴ τὴν κάμαρη κ' ἀφουγκράζεται ὁ γέρος μοναχὰ κοιμᾶται, τυλιγμένος μέσ' τὴν κίτσα του, κ' ἡ ἀνάσα του ἀνεβοκατεβιδίνει ἦσχα, σὰ μονότονο τραγοῦδι.

Καλοστρωμένο τὸ κρεββάτι κωτερεῖ, γιωμάτο ζεστασιὰ κ' ἀπαλοσύνη τὰ σεντόνια αἰτου

ΕΚΙΣΟ ΡΕΜΠΡΑΝΤ

εἶναι πεταμμένα ἀπ' τὴ βίαση τῆς φαναγίας. Βγαίνει τὸ κόνισμα τῆς Παναγίας καὶ τὸ φιλᾶει.

Μιὰν ἀπολύτρωσι ἀπὸ τὸν κακὸν ἐριμύτη καὶ τῆς σιωτηρίας ἡ ἄρρωστη ἀναικίτωνε — ἀνεβαίνει ἀπὸ μέσα της καὶ τὶς φλέβες της ζεσταίνει...

«ΧΑΙΡΕ ΜΑΡΙΑ ΚΕΧΑΡΙΤΩΜΕΝΗ»...

Τίποτα δὲ θηριᾶται, τίποτα δὲν ἔχει κ' οὔτε θέλει νὰν τὸ ξέρη.

Καὶ τὸ πουρνὸ — στὸ φῶς τοῦ ἡλιου — ποὺ ἡ μίμνα της σιγανὰ με τὶς παντοῦφλες ἀνοῖξε τὴν πόρτα κ' ἦρθε μέσ' τὴν κάμαρη γιὰ νὰν τὴν ξεπνήσῃ, βρῆκε τὴ Ῥηνούλα κίτσου ἀπὸ τὸ πᾶπλωμα ξεκαρδιασμένη ἀπὸ τὰ γέλια, κ' δλόγυμνη, με τὰ μάτια ἔπλωνα καὶ πολλὰ ανοιχτὰ — σὰν δλείνοισα λουλούδια νητολοῦλουδα.

Θ ἄ σῶς πῶ μιὰ ἱστορία, τόσο ἀληθινή σὺν τὴν ἡμέρα, τόσο γλυκεῖα σὺν τὴν καλοκαιρινή νύχτα. Ἀκοῦστε τὴν.

Μιὰ φορὰ, στὴν ὄχθη ἑνὸς ποταμοῦ ἐγύριζε ἓνας μύλος· μὰ τί καλὸς μύλος ἦταν ἐκεῖνος, τί ἀγαθὸς ἄνθρωπος ὁ ἀφέντης του, τί ὡμορφη γυναῖκα ἢ μωλωνοῦ του, τί παχουλὸ καὶ κόκκινο τὸ παιδίκι τους, ποὺ κυλιόταν μαζί μὲ τὰ μοσχοράκια στὸ χορτάρι.

Γρηῖτα ἤρχοντο κάθε μέρα τὰ σακκιά μὲ τὸ πιτάρι κι' ὁ μύλος τᾶλεθε γλήγορα, γλήγορα, γιὰ νὰ προφθάσῃ ὅσους εἶχαν τὴν ἀνάγκη του, γιὰ νὰ δώσῃ ὅσο πῶ πολλὰ χρήματα μποροῦσε στ' ἀφεντικιά του. Καὶ τ' ἀφεντικιά του ζοῦσαν ἡσυχὰ καὶ ξένοιαστα σ' αὐτόν.

Ἔστερ' ἀπὸ κάμποσο καιρὸ θύσαν τέσσαρα χρόνια περασμένα ἀπὸ τότε, ποὺ πρωτογύρισε ὁ μύλος, — στὴν καρπὴ τοῦ ποταμοῦ ἐκτίσθηκε ἓνα σπίτι.

Δὲν ἦταν μεγάλο, δὲν ἦταν θεόρατο κι' ὑπέρ-λαιμπρο παλάτι, μόν' εἶχε δυὸ πατώματα μὲ μεγάλα ἀνοικτικὰ παράθυρα καὶ μιὰ πλατεῖα πλακόστρωτη ταράτσα, ποὺ τίς καλοκαιρινὲς νύχτες οἱ νοικοκυραῖοι ἔστρωναν ἐκεῖ τὸ τραπέζι τους κ' ἔτρωγαν.

Κι' ἦσαν εὐγενεῖς, πολὺ εὐγενεῖς οἱ νοικοκυραῖοι του αὐτοῦ. Ἐλεγαν — πῶς ὁ γέρος ἦταν ἄλλοτε ἀξιοματῆς παρασημοφορημένος μάλιστα, ὅτι τὸ κορίτσι ἦταν εἶσι καλὸ καὶ καταδεχτικὸ γιὰτὶ ἔμοιαζε στὴν μακαρίτισσα τὴν μητέρα του, καὶ πῶς ὁ γυιὸς — ἓνα παιδί — μὰ τί παιδί — ἄξιζε καὶ βασιλοπούλα νὰ πύρῃ ἀπὸ τὴν ἔμορφιά του.

Μὰ μήπως ἦταν μόνο αὐτό;

Ἐκεῖνος καθάλλικε τ' ἀλογό του, καὶ τὸν ἔβλεπε νὰ φεύγῃ ἀστραπὴ στὰ πράσινα λειβάδια πηδῶντας μὲ μιᾶς τὰ χανδάκια κι' ὅτι ἄλλο βρισκότανε μπροστὶ του. Ἄλλῃ φορὰ πάλι, ἔπερνε τὸ δίκαννό του ἀπὸ τὸν τοῖχο, τὸ κρέμαγε στὴν πλάτη, σφύριζε στὸ σκυλί του... κ' ἔξω.

Στὸ ἡλιοβασιλεῖμα γύριζε πίσω μὲ τὴν ταύτα γεμάτη κυνήγι.

Ὁ τόπος ὅλος ἦταν δικός του, ὅλη τὴν ἡμέρα γύριζε καὶ στὸ γύρισμά του αὐτὸ ἐπέφταγε κι' ἀπ' τὸν μύλο τῆς ὡραίας μωλωνοῦς, τίς πρώτες φορὲς γιὰτὶ τῶφρενε ὁ δρόμος, τίς κατόπιν ὄμως ἐπὶ τοῦτο.

Καὶ στὴν γυναῖκα τοῦ μωλωνᾶ ἐκτύπησε ὁ νέος καθάλλικος· τί ψηλὸς καὶ λεπτὸς ποὺ ἦταν, πόσο γυάλιζαν τὰ μαῦρα του μαλλιά στὸν ἥλιο, τί ἀσπρὸ ποῦταν τὸ πρόσωπό του — φυσικὰ

κι' ὄχι ἀπὸ τ' ἀλευρί, τί μακρυὰ σὰν σαῖτες τὰ δάκτυλά του, ποὺ κρατοῦσαν τὰ γράμια. Κι' ὅταν τὸν ἔβλεπε μακρυὰ, πολὺ μακρυὰ, μέσ' τὸν κάμπο νὰ ξεπροβάλλῃ σὰν μαῦρο σημαδάκι, ἔβγαινε στὸ παράθυρο περιμένοντάς τον νὰ περάσῃ, χωρὶς νὰ ξεύρῃ κι' αὐτὴ γιὰτί.

Πολὺ συχνὰ τῆς ἐρχόταν στὸν νοῦ της, κι' ὅταν κάποια μέρα κατέβηκε στὸ ποτάμι νὰ γεμίσῃ τὴν στάμνα της νερό, τὸν εἶδε νὰ στέκεται μπροστά της καὶ νὰ τῆς ζητᾷ εὐγενικὰ, θέλεις γιὰτί δίψαγε στ' ἀλήθειαι, θέλεις γιὰτί γύρευε κουβέντα, νὰ τοῦ δώσῃ λίγο νὰ πιῇ. Ἀμέσως τοῦ γέμισε ἐκεῖνη ἓνα μικρὸ τενεκεδάκι, κι' ὅταν ὁ νέος ἔσβυσε τὴν δίψα του, τῆς ἔδωσε μαζί μὲ τῆς εὐχαριστίας του καὶ δυὸ πουλάκια, ἀπὸ κείνα ποῦχε σκοτώσει.

Ποτὲ τῆς δὲν ἔφραγε ἢ μωλωνοῦ μὲ περισσό-τερη ὄρεξι παρὰ κείνο τὸ βράδυ, σὰν ἔψησε κ' ἔφερε στὸ τραπέζι τὰ δυὸ πουλάκια. Μὰ ὁ ἄνδρας τῆς δὲν μποροῦσε πιά νὰ δουλεύῃ ἡσυχὸς ἢ γυναῖκα του, τοῦ ἔφερνε ὅσο ἢ ἡμέρες περνοῦσαν καὶ πῶς μεγάλη ἀνησυχία. Ὅχι πῶς ἔκανε τίποτε κακὸ ἢ δυστυχισμένη, μὰ ὁ μωλωνᾶς ἔβλεπε πῶς δὲν ἦταν πιά χαροπὴ σὰν καὶ πρώτα, πῶς δὲν μποροῦσε σὰν ἄλλοτε νὰ δουλέψῃ, πῶς ὄρα μὲ τὴν ὥρα ἔρρεβε. Κι' ὁ κακομοῖρης δὲν ἤξευρε τί νὰ κἀνῇ τὴν ἀγαποῦσε τὴν γυναῖκα του, χανότανε γι' αὐτήν, κάποιον σκουλήκι τὴν τρώει — ἔλεγε δουλεύοντας — καὶ πρέπει νὰ φέρω τὸν γιὰτρό νὰ τὴν δῇ. Ἄλλ' ἐκεῖνη δὲν ἤθελε ν' ἀκούσῃ τίποτε ἀπ' αὐτά. Τοῦ εἶπε πῶς ἢ πολλὴ ζέστη τὴν ἔκανε εἶσι — γιὰτί τὸ καλοκαίρι εἶχε μπῆ πιά γιὰ καλὰ — καὶ πῶς μὲ τὴν πρώτη ψυχρότσα θὰ γινότανε πάλι ἢ ἴδια. Κι' ὁ μωλωνᾶς ἐπέισθη· ἐπέισθη κι' ἠσύ-χασε. Ναὶ ἠσύχασε τόσο πολὺ, ποὺ ὅταν κατὰ τὸν Αὐγουστο θάρχόταν ἢ ἡμέρα ποῦχε ἐπὶ χρόνια παντρεμμένος, ἐσκέφθηκε νὰ κἀνῃ τραπέζι σὲ κάμποσους φίλους του καὶ νὰ χαρίσῃ στὴν γυναῖκα του... τί νὰ τῆς χαρίσῃ; Ἄ! τὸ ἤθελε ἓνα ὄραϊο φῶρεμα ποῦχε αὐτὴ κάποτε ζηλέψῃ στὴν χώρα.

Γιὰ νὰ γίνουν μάλιστα ὅλες ἢ ετοιμασίες καλές, σημάθηκε τὴν παραμονὴ κ' ἐπῆγε στὴν πόλιν χαράμματα τὴν ἄλλη μέρα θὰ βρισκότανε σπῆτι του. Κ' ἔφρυγε.

Ἡ γυναῖκα του ἔμεινε μόνη. Κάποια ὄρα ἐβγήκε στὸ παράθυρο τὴν ἴδια στιγμὴ — λές καὶ πῶς τῶγε νοιώσει — περνοῦσε ἀπὸ κάτω καθάλλικος ὁ νέος μὲ τὴν ἀγκαλιά του γεμάτη λουλούδια τοῦ ἀγροῦ. Ἐκυττάχθησαν ὁ ἓνας χυμο-

γέλασε στὸν ἄλλον, τὸ ἄλογο ἔκανε νὰ σιμόσῃ στὸ παραθύρι, ἐκεῖνος πέρνει ἓνα ἀπ' τὰ λουλούδια καὶ τῆς τὸ πετιέει.

Ἡ μωλωνοῦ γεμάτη τρόμο μὴν τῆς ξεφύγῃ τὸ ἄνθος, πετιέται μ' ὀρμὴ ἔξω, καὶ τὸ σῶμα τῆς σὰν τόπι χτυπάει στὶς μυτερὲς πέτρες τῆς

ἀβλῆς. Ἀπὸ παντοῦ ἔτρεξαν νὰ τὴν σηκώσουν, κι' ὅταν πιά τὴν ἐπῆραν κατασκοταμμένη, ὁ ὄραϊος καθάλλικος — π' ὡς τὴν ὄρα φαινόταν ἀουγκίνητος, ἔσκυψε κατ' ἄγλωμος καὶ πῆρε ἀπὸ χῆμο κάποιο ἄδαλο λουλαῦδι τοῦ ἀγροῦ, ποῦχε βαρῆ στὸ αἷμα.

[Μετάφρασις ΡΑΧΙῒΑ] ΒΥΛΛΕΜ ΒΑΝ ΣΚΕΡΝΕΣ

ΡΥΘΜΟΙ

I

Τὰ στάχνα ἀνεμοσάλευτα θροοῦν στὸν κάμπο, καὶ πυκνὸ Βουῖζει γύρω, στὴ γλυκεῖα κηφελῆ, τὸ μελλοσι, Ἄντιλαλεῖ κάθε σπηλιά, κι' ἀργοκουνάει, στὸ βραδεινὸ Θαμπόφωτο, τὴ θλιβερῆ κορφή τὸ κυπαρίσσι.

Κι' ἀκόμα σὰν τρελλὰ γυρνοῦν τοῦ μύλου τὰ πλατεῖα φτερά, Μονάχα οἱ κύκνοι τὸ λαιμὸ τὸν κάτασπρον ὑψώνουν, Κι' ἀτάραχοι ὄνειροῦνται στῆς λίμνης τὰ βαθειὰ νερά, Ποῦ τ' ἀγγίξεν ὁ ἴσκιος μου κι' ἀρχίζουν νὰ θολώνουν.

II

Ἐχομε, ἀνέγγιχτε οὐρανέ, τῆς ἴδιας λύπης καὶ χαρῆς, Σὰν καθρεφτίζεις στὰ νερὰ τῆς ὡμορφίᾳς τὸ θάμμα, Ἡ τ' ἄστρα, ἢ τὸ φεγγάρι σου τὸ δλάγγυρο, κι' ὅσες φορὲς Δέρνεις τὴ χλόη μὲ τὸ ἀργὸ κουραστικὸ σου κλάμμα.

Σὰν στὴν γαλήνιαν ὄψι σου περνοῦν οἱ πρόσκαιροι θυμοί, Κι' ὅταν ἀκόμα σύγνεφα θολὰ σοῦ στέλνει ἢ μοῖρα, Καὶ γέρνεις τόσο σκυθρωπὸς κι' ἀμφίβηλος γιὰ μιὰ στιγμὴ, Ὡς νὰ ξεσπάσῃ ἀκράτητη τοῦ πόνου σου ἢ πλημμύρα.

III

Γιὰ τοὺς ἀγαπημένους μας τοῦ κάκου, σήμαντρο, θρηνεῖς, Κι' ἀνθίζει ἢ χλόη ἀνώφελα σὲ τάφους ξεχασμένους, Τῆς ἀγωνίας ἢ κραυγὴ χάνεται, κι' ἀδίκαι πονεῖς Καρδιά μου τοὺς θλιμμένους.

Κι' ἀδίκαι κλαῖτε, ὦ ἀφυλλα κλαδιὰ τῶν δέντρων, στὴ βαθειὰ Κι' ἀναστρεφὴ νύχτι, ὅταν σκληρὰ τοῦ ἀνέμου ἢ ὀργὴ σῆς δέρνει, Κι' ἀνώφελα στενάζουμε, ὅταν ἐπάνω μας βαρεῖα Μιὰ τέτοια μοῖρα γέρνει.

ΔΗΜΟΣΘ. ΔΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΜΑΡΗ-ΚΛΑΙΡ*

— ΜΥΘΙΣΤΩΡΗΜΑ —

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

Οι καινούριοι νοικοκύρηδες ήλθαν την άλλη μέρα. Οι εργάτες και η υπηρέτρια έφθισαν το πρωί και όταν οι κύριοι, το βράδυ, μπήκαν στο σπίτι, εγώ ήξερα το όνομά τους: κύριος και κυρία Αλφόνσου.

Ο κ. Τυράντης έμεινε δύο ημέρες στην Παληόπολη και έφυγε θυμίζοντάς μου πώς κυρία μου ήταν η νύφη του και πώς δεν θα εργαζόμουν αιά έξω από το σπίτι.

Άμέσως, την πρώτη εβδομάδα, η κυρία Αλφόνσου άρτισε την κάμαρα του Εδγένιου για τ' ασπρόρουχα και με κάθισε μπρός σ' ένα μεγάλο τραπέζι γεμάτο από διάφορα κομμάτια λινό, που έπρεπε να τα ράψω.

Εκάθιζε πάντα στο πλάι μου κάνοντας νταντέλα περνούσαν ημέρες ολόκληρες χωρίς λέξι να μου ειπή.

Κάποτε μου μιλούσε για τις ντουλάπιες της μητέρας της, που ήταν γεμάτες ασπρόρουχα.

Η φωνή της μόλις ακουότανε, και τα χείλη της μόλις κινούσαν, όταν μιλούσε.

Ο κ. Τυράντης έδειχνε πολλή αγάπη στη νύφη του. Κάθε φορά, που ερχότανε, ρωτούσε τι πιθυμούσε.

Δεν ήθελε τίποτε άλλο, παρά ασπρόρουχα. Κ' εκείνος, φεύγοντας, υποσχότανε να της αγοράση.

Τόν κ. Αλφόνσο τόν βλέπαμε, σχεδόν μόνον στις ώρες του τραπέζιου. Πολύ θα δυσκολευόμουν να είπα πώς περνούσε τόν καιρό του.

Τό πρόσωπό του μου θύμιζε την ήγουμένη. Ήταν, όπως εκείνη, κίτρινος, και τα μάτια του γυάλιζαν σαν τα δικά της: λές και είχε μέσα του κάποια φωτιά, που μπορούσε να τόν κάψει σε κάθε στιγμή.

Ήταν πολύ ήρεμος, και κάθε Κυριακή επήγαινε με την κυρία Αλφόνσου στη λειτουργιά, στο χωριό, που κατοικούσε ο κ. Τυράντης.

Στην αρχή θέλησαν να με πάρουν μαζί στο άμαξι τους: εγώ αρνήθηκα προτιμούσα να πάω στο "Άγιον-Όρος", όπου ήλπιζα να άπαντήσω την Παυλίνα ή τόν Εδγένιο.

Καμιά φορά ερχότανε μαζί μου κανένας εργάτης, μα τις περισσότερες φορές επήγαινα μόνη από ένα πλαϊνό δρόμο, πολύ πιδ κοντινό.

Ήταν ένας δρόμος ανέμοιας και γεμάτος

πέτρες, που ανέβαινε το βουναλάκι, ανάμεσα από σπάρτα.

Στό πιδ ψηλό μέρος σταματούσα μπρός στο σπίτι του Γιάννη του Κόκκινου.

Ήταν ένα σπίτι χαμηλό και βαθύ: οι τοίχοι ήταν μαύροι σαν τα καλάμια, που τό σκέπαζαν μικροϋσες να περάσης χωρίς να τό κατάξη: τόσο ψηλά ήταν τα σπάρτα, που τό τριγύριζαν.

Έμπαινα μέσα να καλημερίσω τόν Γιάννη τόν Κόκκινο, που τόν γνώριζα από τότε, που έφθασα στην Παληόπολη.

Ήταν πάντα στην εργασία του κύρ Σιλβαίν, που πολύ τόν εκτιμούσε. Ο Εδγένιος έλεγε πώς ήταν ικανός για κάθε δουλειά και πώς κινετι που έκανε, ήταν καλά καμωμένο.

Τώρα ο κ. Αλφόνσος δεν τόν ήθελε. Λογάριαζε να τόν βγάλει από τό σπίτι του λόφου. Ο Γιάννης ο Κόκκινος ήταν πολύ λυπημένος και άλοένα αυτό συλλογιζότανε.

Όταν τελείωνε η λειτουργιά, γύριζα πίσω από τόν ίδιο δρόμο. Τα παιδιά του Γιάννη με τριγύριζαν να τούς δώσω τό αντίδωρο. Ήταν έξη, και τό μεγαλύτερο δεν ήταν ακόμα δώδεκα χρόνων. Τό αντίδωρό μου δεν ήταν περισσότερο από μια μπουκιά τό έδινα λοιπόν στη γυναίκα του Γιάννη και αυτή τό μοίραζε σε έξη.

Στό μεταξύ, ο Γιάννης ο Κόκκινος μου έφερνε ένα σκαμνί μπρός στη φωτιά και καθότανε κι' αυτός σ' ένα στρογγυλεμένο κορμό, που τόν κλυούσε με τό πόδι του ως τό τζάκι. Η γυναίκα του μάζευε τ' αποκαϊδία με τη βαρειά μασιά και τάφριχνε πάλι στη φωτιά. Στην καταραδία έβραζαν μεγάλες κίτρινες πατάτες.

Από την πρώτη Κυριακή ο Γιάννης ο Κόκκινος μου ειπε:

— Είμαι κ' εγώ ένα αποκαϊδι.

Και σιγά σιγά μου διηγήθηκε πώς δώδεκα χρόνων τόν έβαλαν στο ξυλοκόπου, που κατοικούσε αυτό τό ίδιο σπίτι. Γλήγορα είχε μάθει να σκαρφαλώνη ως στην κορυφή τών δένδρων για να περάση τό σκονί, που θα τό έκανε να χαμηλώσουν. Έπειτα, όταν τελείωνε η ημέρα, γύριζε πίσω φορτωμένος με ξύλα και πήγαινε γλήγορα στο σπίτι, όπου εύρισκε τη μικρή κόρη του ξυλοκόπου, που έτοιμάζε τη σουπα.

Είχαν την ίδια ηλικία και γλήγορα γίνηκαν καλοί φίλοι.

Ένα βράδυ, Χριστούγεννα, ήρθε η άδεια ώρα.

Ο γέρο-ξυλοκόπος, που νόμιζε τα παιδιά

αποκοιμισμένα, πήγε στην εκκλησιά. Εκείνα σηκώθηκαν εθώς, που έφυγε. Ήθελαν να τόν ξαφνίσουν, όταν θα γύριζε πίσω, και ήταν τόσο χαρούμενα.

Η μικρούλα έηνε κάστανα και έβανε στο τραπέζι τό βάζο με τό μέλι και τό κρασί. Την ίδια στιγμή ο Γιάννης ο Κόκκινος άναβε τη φωτιά με κάτι χονδρά κούτσουρα.

Πέρασε αρκετή ώρα. Τα κάστανα ψήθησαν, και ο ξυλοκόπος άργοϋσε να 'ρθη. Τα παιδιά κάθισαν κυαγής μπροστά στη φωτιά να ζεσταίνονται, και έτσι, άκουμπώντας τό ένα πάνω στο άλλο, αποκοιμήθηκαν.

Ο Γιάννης ξύπνησε από τις φωνές της μικρούλας. Δεν κατάλαβε στην αρχή γιατί σήκωνε τα χέρια της ψηλά μπροστά στη φλόγα.

Τη στιγμή, που πετάχτηκε πάνω για να φύγει, την είδε, που καιότανε.

Η μικρούλα άνοιξε τη θύρα του περιβολιού, και τα δέντρα φωτιζότανε στο πέρισμαί της.

Τότε την άρταξε ο Γιάννης και την έριξε μέσα στη γαβούζα.

Έσβυσε μονομιάς η φωτιά, μα όταν έκανε ο Γιάννης να την τραβήξει έξω από τό νερό, ήταν τόσο βαρειά, που τού φάνηκε πώς ήταν πεθαμένη. Ήταν τέλεια άκίνητη και δυσκολεύτηκε πολύ να την βγάλει απ' τό νερό. Έπειτα την πήρε στο σπίτι, σαν να ήταν δεμύτι ξύλι.

Τα χοντρά κούτσουρα είχαν χωνέψει: ένα μονάκι, τό πιδ χοντρό απ' όλα, που ήταν υγρό, εκάπνιζε άκόμα και πετούσε σπίδες.

Τό πρόσωπο της μικρούλας ήταν μελανό και τό μωσογυμνωμένο σώμα είχε μεγάλες κόκκινες βούλες.

Ήταν για μήνες ολόκληρους άρρωστη. Και όταν γιαιρεύτηκε, είδαν πώς είχε μείνει βουβή. Άκουσε πολύ καλά και γελούσε όπως όλου μα δεν μπορούσε ούτε λέξι να προφέρει.

Όσο μου διηγότανε ο Γιάννης ο Κόκκινος, η γυναίκα του τόν κύταζε κουνώντας τα μάτια, σαν να διάβαζε κανένα βιβλίο.

Τό πρόσωπό της είχε βαθεία σημάδια από τό κάρμιο, μα γλήγορα τα συνήθιζε, και πρόσσεγες μονάκι τό στόμα με τα άσπρα δόντια και τα μάτια της τα λίγο άνησχη. Τα παιδιά της τα καλούσε με μια μακαριά κραυγή, κ' εκείνα έτρεχαν και καταλάβαιναν ότι τούς έλεγε με σημάδια.

Ήσαν κ' εγώ πολύ λυπημένη, που έπρεπε να φύγων από τό σπίτι τους.

Ήταν οι ύπερνοι φίλοι, που μου άπόμειναν. Μου ήρθε η ιδέα να μιλήσω στην κυρία μου, μήπως έπειθε τόν άνδρα της να τούς κρατήσει.

Βρήκα τη στιγμή, μια μέρα, που ο κ. Τυράντης και ο γυιός του μπήκαν στην κάμαρα, που έφραβα και μιλούσαν για κάτι άλλαγές, που ήθελαν να κάμουν στο κτήμα.

Ο κ. Αλφόνσος δεν ήθελε πρόβια: έλεγε πώς θα αγοράζε άρρωτους μηχανές, πώς θα έκοβε τα έλατα και πώς θα καθάριζε τό λόφο. Στα κατόγια θα έβιαναν τις μηχανές και τό σπίτι του λόφου θα γινότανε άποθήκη.

Δεν ήξερω, αν έπρόσεξε η κυρία μου. Ήταν βυθισμένη στη νταντέλλα της.

Εθώς που έφυγαν οι δύο άνδρες, πήρα θάρρος και μιλήσα για τόν Γιάννη τόν Κόκκινο.

Είπα πόσον χρήσιμος ήταν στόν κύρ Σιλβαίν: πώς λυπότανε να φύγει από τό σπίτι αυτό, που τό κατοικούσε τόσα χρόνια. Και όταν σταμάτησα, άνήσχη για την απάντησή, που θα έπαιρνα, η κυρία Αλφόνσου σταμάτησε τό πλέξιμο και ειπε:

— Μου φαίνεται πώς έκανα λάθος μια βελονιά.

Έμείτησε δεκαεννέα και ειπε:

— Τι μελέας! πρέπει να ξυλώσω ολόκληρη τη σειρά.

Όταν τα διηγήθηκα στο Γιάννη τόν Κόκκινο, θύμωσε και έδειξε τη γασδιά του προς την Παληόπολη. Μα η γυναίκα του τού έπαισε τόν ώμο κινώντας τον. Άμέσως ο Γιάννης ήσυχασε.

Στα τέλη Ιανουαρίου ο Γιάννης ο Κόκκινος έφυγε από τό σπίτι του λόφου, και ένοιωσα μέσα μου μια λόπη βαθεία.

Τώρα δεν είχα πια φίλους.

Δεν ήταν πια τό κτήμα, που γνώριζα. Όλοι οι άλλοι βρισκότανε καλά, κ' εγώ ήμουν η νεοφερμένη. Η υπηρέτρια με κύταζε ύποπτα, και οι εργάτες δεν μου μιλούσαν.

Την υπηρέτρια την έλεγον Αντέλα. Ολιμερίς μονομούριζε. Βροντούσαν τα ξυλένια της πέδιλα. Άκόμα κι' άπάνω στη ψάθα έκαναν θόρυβο. Στο τραπέζι, στεκότανε όρθια να φάη και άπαντούσε στους κηρούς της πρόστουχα.

Ο κ. Αλφόνσος είχε χαλάσει τό πεζούλι της πόρτας και φύτεψε στη θέση του μικρά δενδράκια, που τα τριγύριζε με σώμα.

Είχε ξεριζώσει και την παλιά φτελιά, όπου ο κοΐκος ερχότανε και τραγουδούσε τις νύχτες του κιάσκαριού.

Θα είχε περάσει πολλές καιρές, που δεν έφριγγε πια σιτά, τό γέρομο δέντρο ψηλά μονάκι τού άπόμειναν μερικά φύλλα, που φαινότανε σαν κερύαλι, που έκοιβε ν' άκουση τί έλεγον οι άνδρωποι.

Οι ξυλοκόποι, που ήρθαν να τό κόψουν, είπαν πώς δεν ήταν εύκολα. Ήταν κίνδυνος με τό πέσιμό του να φαινώση τη στέγη του σπιτιού.

Τέλος, έπειτα από πολλές πιεζήσεις, άποφάσισαν να τό δέσουν με χονδρά σκοινιά, που θα

* Η αρχή από τας 15 Δεκεμβρίου 1910.

τὸ λύγιζαν πρὸς τὰ ἔξω καὶ θὰ ἔπερτε ἔτσι πάνω στὴν κοπριά.

Χρειάσθηκαν δύο ἄνθρωποι ὅλη τὴν ἡμέρα νὰ δουλέψουν, καὶ τὴ στιγμὴ ποὺ νόμιζαν πὼς θὰ λύγιζε, λύθηκε τὸ ἕνα σκουινὶ καὶ τὸ γέρινο δέντρο ξανασηλώθηκε καὶ πλάγιασε στὴ στέγη. Πῆρε μαζί του τὴν καμινάδα καὶ πολλὰ κεραμίδια, γάλασε τὸ σκουινὶ τοῦ τοίχου καὶ ἔπεσε στὴν πόρτα· οὔτε ἕνα του κλωνάρι δὲν ἄγγιξε τὴν κοπριά.

Ὁ κ. Ἀλφόνσος θύμωσε πολύ. Ἄρπαξε τὸ μπαλῶν ἐνὸς ξυλοκόπου καὶ χτύπησε τὸ δέντρο μὲ τὴν ὀρμή, ἀπὸ ἕνα καμινάκι ἀπὸ τὸ φλοιὸ πήδηξε στὸ παράθυρο καὶ ἔσπασε ἕνα γυαλί.

Ἡ κυρὰ Ἀλφρόσου, δταν εἶδε τὰ γυαλιά, ποὺ ἔπεσαν ἀπάνω μου, σηκώθηκε βιαστικῶς καὶ φροβισμένη, ἐκύταξε προσεχτικῶς τὸ τραπεζομάντηλο, ποὺ κεντιούσα.

Δὲν εἶδε ὅμως πὼς σκουίπιζα μὲ τὸ μαντήλι τὸ πρόσωπό μου, ποὺ εἶχε κοπῆ ἀπὸ ἕνα καμινάκι γυαλί.

Φοβήθηκε τόσο γιὰ τὰ ἀσπρόρουχα, ποὺ ἦταν ἐκεῖ σπιτασμένα τὸ ἕνα πάνω στὸ ἄλλο, ποὺ τὴν ἄλλη μέρα μὲ πῆρε στὶς μητέρας της νὰ μοῦ δελεῖ πὼς νὰ τὰ τοποθετήσω στὶς ντουλάπες.

Τὴ μετέρα της τὴν ἔλεγε κυρία Ντελουά· Μὰ δταν οἱ ἐργάτες μιλοῦσαν γι' αὐτήν, ἔλεγε πάντα εἰρωνικὰ «ὡς κυροδέσποινα».

Μόνο μιὰ φορὰ εἶχε ἔρθει στὴν Παλιόπολη.

Μὲ πλησίασε καὶ μὲ κύταξε ἀπὸ πολὺ κοντὰ μισοκλείνοντας τὸ μάτια. Ἦταν ψιλή καὶ περπατοῦσε σκυρτά, σὰν νὰ γύρευε κάτι χάμω. Κατοικοῦσε στὸ μεγάλο κτήμα.

Ἡ κυρὰ Ἀλφρόσου πῆρε ἕνα μονοπάτι, ποὺ πήγαινε ἴσια μαζί μὲ τὸ ποταμάκι.

Ἦταν τέλη Μαρτίου, καὶ τὰ λειβάδια ἦταν ὀλόανθη.

Ἡ κυρὰ Ἀλφρόσου ἀκολουθοῦσε ἴσια τὸ μονοπάτι, μὰ ἐγὼ ἤμιον χαρούμενη νὰ περκατῶ πάνω στὸ μαλακὸ χορτάρι.

Φθιάσαμε, σὲ λίγο, κοντὰ στὸ δάσος, ὅπου ὁ λύκος μοῦ εἶχε ἀρπάξει ἕνα πρόβατο.

Μοῦ ἔμενε ἀκόμα ἕνας κρυφὸς φόβος· καὶ δταν ἀφήσαμε τὸ μονοπάτι τοῦ ποταμοῦ καὶ πήραμε τὸν δρόμο, ποὺ περναῖσε μέσα ἀπὸ τὸ δάσος, ἔνοιωσα ἀληθινὴ τρομάρα.

Ὁ δρόμος ἦταν πλατύς· καὶ περνοῦσαν συχνὰ ἀμύξια, γιατί ἦταν βαθειὰ σκαμμένους ἀπὸ τοὺς τροχούς.

Πάνω ἀπὸ τὰ κεφάλια μας, τὰ ἔλατα ψιθύριζαν ὀλοένα. Ἦταν ἕνας ἥσυχος καὶ εὐαφρὸς θόρυβος, ποὺ δὲν ἔμοιαζε καθόλου μὲ τὸ ξερό καὶ κομμένο ψιθύρισμα, ποὺ εἶχα ἀκούσει τότε

μὲ τὸ χιόνι. Καὶ ὅμως πάντα γύριζα καὶ κύταξα πίσω μου.

Δὲν ἔμειναμε πολὺ στὸ δάσος. Ὁ δρόμος ἔστριβε ἀριστερὰ καὶ γλήγορα βρεθήκαμε στὴν ἀλλή τοῦ κτήματος.

Τὸ ποταμάκι περνοῦσε πίσω ἀπὸ τὰ κατώγια, ὅπως στὴν Παλιόπολη. Ἐδῶ ὅμως τὰ ἔλατα ἦταν πολὺ πνιγμένα, καὶ νόμιζες πὼς τὰ σπῖτια ἤθελαν νὰ κρυφθοῦν μέσα σ' αὐτά.

Τὸ σπῖτι, ποὺ κατοικοῦσαν δὲν ἔμοιαζε μὲ τὰ ἄλλα τριγωνινὰ σπῖτια. Τὸ ἰσόγειο εἶχε καλιὸς, πολὺ χονδρὸς τοίχους· καὶ τὸ πρῶτο πάτωμα φαίνεται νὰ ἦταν ἔτσι τοποθετημένο ἀπάνω στοὺς χονδρὸς τοίχους προσωρινό. Ἐμοιαζε μὲ παλιὸ κορμὶ δέντρου, ὅπου εἶχε ξεπετάξει ἕνα κλωνάρι χωρὶς νὰ τὸ περιμένῃς.

Ἡ κυρὰ Ντελουά βγήκε στὴν πόρτα, δταν ἄκουσε πὼς φθιάσαμε.

Μὲ κύταξε πάλι μισοκλείνοντας τὰ μάτια. Ἡ πρώτη της ὀμιλία ἦταν, πὼς εἶχε χάσει μιὰ πεντάρα μέσα στὸ ἄγρο, καὶ δὲν μπορούσε νὰ καταλάβῃ πὼς δὲν εἶχε βρεθῆ ὀκτὼ μέρες τώρα. Καὶ ὀλοένα σκάλιζε τὸ ἄγρο, ποὺ ἦταν χυμένο μπρὸς στὴ θύρα.

Ἡ κυρὰ Ἀλφρόσου φαίνεται πὼς δὲν ἐπρόσχε. Τὰ χοντρά της μάτια ἐκύταζαν στὸ ἔσωτερικὸν τοῦ σπιτιοῦ.

Ἡ κυρὰ Ντελουά ἤθελε νὰ μὲ ὀδηγήσῃ ἢ ἴδια στὴν κάμαρα μὲ τὰ ἀσπρόρουχα. Ἐβγαλε τὰ κλειδιά στὶς ντουλάπες, μοῦ εἶπε νὰ εἶμαι πολὺ προσεχτικῶς, νὰ μὴ βγάλω τίποτε ἀπὸ τὴ θῆσι του καὶ μὲ ἄφησε μόνη.

Γλήγορα ἀνοίξα καὶ ἔκλεισα τὶς μεγάλες γυαλιστὲς ντουλάπες.

Ἦθελα νὰ φύγω ἀμέσως. Ἡ ψυχρὴ αὐτὴ κάμαρα μὲ τρώμαζε σὰν φυλακὴ. Τὰ βήματά μου ἀντηχοῦσαν πάνω στὶς πλάκες, σὰν νὰ ἦταν ἀποκάτω βαθειὰ ὑπόγεια. Μοῦ φράνηκε, μιὰ στιγμὴ, πὼς δὲν θὰ μπορούσα νὰ ἔβγω ἀπὸ κεῖ μέσα.

Πρόσεξα ν' ἀκούσω τὸ θόρυβο τῶν ζώων, μὰ μόνο τὴ φωνὴ τῆς κυρῆς Ντελουά ἄκουσα. Μιὰ φωνὴ δυνατὴ καὶ χαλασμένη, ποὺ περνοῦσε ἀνάμεσα ἀπὸ τοὺς τοίχους καὶ ἔφθανε παντοῦ.

Προχώρησα πρὸς τὸ παράθυρο, γιὰ νὰ νοιάσω τὸν ἑαυτὸ μου μονάχο· ἔαρνικὰ μιὰ πόρτα ἀνοίξε πίσω μου, ποὺ δὲν τὴν εἶχα προσέξει. Γύρισα καὶ εἶδα ἕνα νέον, μὲ ἕνα μακρὸ ἄσπρο ἐπανωφόρι καὶ μὲ σταχτὴ κισκέτο.

Σταμάτησε σὰν ν' ἀποροῦσε, ποὺ ἔβλεπε κάποιον ἐκεῖ μέσα, καὶ ἐγὼ ἔξακολουθοῦσα νὰ τὸν κυτάξω καὶ δὲν μπορούσα νὰ ξεκολλήσω τὰ μάτια μου ἀπὸ πάνω του.

Προχώρησε μέσα στὴν κάμαρα χωρὶς νὰ παύ-

σωμε νὰ κυταξόμαστε καὶ, βγαίνοντας, σιόνταμε πάνω στὸ πλαῖσιο τῆς πόρτας. Ἐπειτα ἀπὸ ἕνα λεπτὸ ἔπέρασε μπρὸς ἀπὸ τὸ παράθυρο, καὶ ἔκλεισε πάλι.

Ἐνοιωσα κάποια ἀνησυχία χωρὶς νὰ καταλαβαίνω γιατί. Ἐπειτα ἔκλεισα τὶς πόρτες, ποὺ τίς εἶχε ἀφήσει ἀνοιχτές.

Ἐπειτα ἀπὸ μιὰ στιγμὴ ἡ κυρὰ Ἀλφρόσου ἦρθε νὰ μὲ πάρῃ καὶ γυρίσαμε πίσω στὴν Παλιόπολη.

Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ, ποὺ ἦν κυρὰ Ἀλφρόσου ἦρθε στὴ θῆσι τῆς Παυλνίαις, πῆρα τὴ συνήθειαν νὰ πηγαίνω νὰ κἀθώμαι μέσα σ' ἕνα πρι-

νάρι, ποὺ ἔμοιαζε μὲ καρτέλα, λίγο μακρὰ ἀπὸ τὸ σπῖτι.

Τώρα, ποὺ ἔφθανε ἡ ἀνοιξή, ἐπήγαινα τὴν ὥρα, ποὺ οἱ ἐργάτες ἐκίπνιζαν τὴν πίπα τους στὸ κατῶφλι τοῦ κατωγιοῦ.

Ἐμενα ἐκεῖ πολλὴν ὥρα ἀκούοντας τὸ βραδυνὸ θόρυβο καὶ παραπολὺ ἤθελα νὰ ἔμοιαζω μὲ τὰ δέντρα.

Ἐκείνο τὸ βράδυ, συλλογίσθηκα τὸν ἄνθρωπον τοῦ πύργου Ντελουά. Μὰ κάθε φορὰ, ποὺ ἤθελα νὰ ἀντιγράψω τὸ χρῶμα τῶν ματιῶν του, μὲ κύταζαν τόσο βαθειά, ποὺ νόμιζα πὼς χνόθαινε μέσα μου ἕνα μεγάλο φῶς.

[Ἀκολουθεῖ]

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΟΝΤΟΥ

ΣΤΗ ΝΕΑΙΡΑ

Νύκτα· ἡ σελήνη ἐφρότιζε τὸν ἡσυχο οὐρανὸ

Ἄνάμεσα στ' ἀστέρια,

Καὶ σὺ, στὰ θεῖα ἐνῶ ἔμελλες ἀπιστη νὰ φανῆς,

Μ' ὄραϊζουσιν βαρεῖα,

Πιὸ δυνατὰ καὶ πιὸ στενὰ παρὰ ὁ κισσὸς τὸν πρῖνο,

Μὲ τὰ λεπτά σου σφιγγοντάς με χέρια,

«Ὅσο ὁ λύκος στὰ ἀρνιά, ἢ ποῦλια χαλασμοὺς στοὺς ναῦτες,

Τὰ πέλαγα θ' ἀγριώνῃ ὁ νοτιᾶς,

Καὶ μακριὰ τοῦ Ἀπόλλωνα μαλλιὰ θ' ἀναταράξ' ἡ αἴθρα,

Θὰ σ' ἀγαπῶ θὰ μ' ἀγαπᾷς».

Ὡ Νεαῖρα, ποὺ γιὰ τὴν ἀρετὴ μου πολὺ θὰ λιπηθῆς!

Γιατὶ ἂν ἄνδρας εἶμ' ἐγώ,

Δὲ θὰ βαστάξω σὲ πιὸ καλὸν τὲς νύκτες σου ὅλες νὰ δίνῃς,

Καὶ θυμωμένος ἄλλη ἀξιά μου θὰ βροῦ

Καὶ οὐδὲ μιὰ φορὰ τὸ πείσμαί μου στὴ χάρη σου θὰ κλίνῃ,

Ἄν ζήλεια δόκαια μὲ πιάσῃ.

Καὶ σὺ, κ' ἂν εἶσαι πιὸ εὐτυχὴς καὶ τώρα γιὰ τὴ δική μου

Κακοτυχία ὑπερήφρανη περνεῖς,

Σὲ πρόβατα ἄς εἶσαι πλούσια καὶ σ' ἄφθονα χωράφια

Κι' ὁ Πακτωλὸς ἄς ῥέῃ γιὰ σένα,

Τοῦ ξαναγεννημένου Πυθαγόρα ἢ μυστικῆ σοφία ἄς μὴ σοῦ λείπῃ,

Ὅμορφη ἄς εἶσαι ἀπ' τὸ Νιρέα πιὸ,

Ἐ, ἔ, θὰ κλάψῃς τὲς ἀγάπες, ποὺ ἄλλοῦ ἐπήγαν,

Μὰ ἐγὼ μὲ τὴ σειρά μου θὰ γελῶ.

ΟΡΑΤΙΟΥ ΕΠΙΦΑΝ ΧΥ.

ATTICUS

ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

ΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΟΓΟΙ

Τὸ Παράθυρον

Ὁ κ. ΑΣΟΦΟΣ — Περιμένα με ἀγωνίαν τὸ ἴδον ἄφρον.

Ὁ ΜΑΘΗΤΗΣ — Τὸ ἄρθρον περὶ Ἐκπαιδεύσεως ;
Ὁ κ. ΑΣΟΦ. — Ἀκριβῶς. Ὁ κίνδυνος ἦτο μέγας. Οἱ γλωσσόφιλους ἐκαιροφυλακτοῦσαν. Ἡ ψυχολογικὴ αἰτιγὴ ἦτο κατάλληλος διὰ τὰ ἐξορίσθαι, μετὰ τὴν βοήθειαν τοῦ Συντάγματος, ἀπὸ τὰ διδασκὰς μας βιβλία τὰ Δημοτικὰ Τραγουδιὰ, τὸν Σολωμόν, τὸν Βαλαωρίτην, κάθε σελίδα, ποὺ δὲν θὰ ἦτο γραμμένη εἰς τὴν ἐπίσημον γλῶσσαν, μετὰ τὴν ὁποίαν τὸ Κράτος προκηρῶσει τοὺς κλεισιθησομένους του καὶ ἀπολύει ἀπὸ τὰς θέσεις των τοὺς τελωνοφύλακας.

Ὁ ΜΑΘ. — Θὰ ἦτο φοβερόν.
Ὁ κ. ΑΣΟΦ. — Καλύτερα νὰ εἴπητε κομικόν. Τὰ παιδιὰ μας θὰ ἔμπαναν εἰς τὸ σχολεῖον, ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον, διὰ νὰ κάμουν κακιστὴν τὴν γλῶσσαν τους. Τὰ σχολεῖα δὲν θὰ ἦσαν δηλαδὴ τίποτε ἄλλο, παρά κακιστήρια ἀλλαντοποιεῖου.

Ὁ ΜΑΘ. — Μήπως δὲν εἶναι ἐπίκαιρα καὶ τώρα ;
Ὁ κ. ΑΣΟΦ. — Δὲν τὸ ἀρνοῦμαι. Ἀλλὰ τέλος πάντων ὑπῆρχε ἐλπίς νὰ παύσουν μετὰ τὴν καιρὸν νὰ εἶναι. Μεταξὺ τῶν πολλῶν παραθύρων τοῦ σχολεῖου, τῶν ἀνοιγμένων πρὸς τὰ νεκροταφεῖα, ὑπῆρχε καὶ ἓνα παράθυρον, ἀνοιγμένον πρὸς τὸ δάσος καὶ τὸ πέλαγος. Ἀποκεῖ ἔμπαναν πνοαὶ ὑγιεῖναι καὶ ζωογόνοι. Ἡ μεγάλη ψυχὴ τοῦ Ἔθνους καταφθάνει νὰ ἐπικοινωνῆται πρὸς τὰς μικρὰς, τυραννιμένας ψυχάς. Τὰ παιδιὰ ἐκπαιδεύοντα τὰ ἐκ, ἀνέπνευαν ὅμως ταυτοχρόνως τὴν εὐνοίαν τῆς ἀγροβιολογίας. Τὸ τραγοῦδι τοῦ ἀρματοῦλοῦ ἐξωγονοῦσε τὴν ψυχούλας, τὴν μαρμαρένους ἀπὸ τὰ «χρηστὰν, χλοῦνων, ἐτρήσιων». Οἱ μάγισσες τῶν παραμυθιῶν ἐπερνοῦσαν τὰ κατώφλια τῶν σχολείων καὶ ἀπλώναν τοὺς μαγικὸς των κόσμου ἐμπρὸς εἰς τὰ ἐκθαμβία ματάκια τῶν μικρῶν ἀνθρώπων. Οἱ παιηταὶ τοῦ ἔθνους ἐφθάναν ἕως ἐκεῖ μέσα καὶ ἔκρυσαν τὴν λύραν τους, στυλιζόμενῃ με βγάγια καὶ ἀγριλῆς. Καὶ τὰ παιδιὰ ἐκπαίδευαν, ὅτι ἡ γὰρ τῆς ζωῆς δὲν πταματῶ ἡμερὰς εἰς τὰ θρηνία καὶ ὅτι τὰ γράμματα εἶναι ὄρατα καὶ ἀροσερὰ, ὅπως τὰ λουλούδια, καὶ δὲν ὁμοιάζον ἐντελῶς μετὰ τὸ φρεσινόλαδο καὶ μετὰ τὸ κινίον. Ἐὰν ὅμως ἐκλείνει καὶ αὐτὸ τὸ παράθυρον τῶν σχολείων καμμίαν δύναμις, δὲν θὰ εἰμποροῦσε νὰ παραλάβῃ τὴν ἀσφυξίαν. Εὐτυχῶς δὲν ἐκλείσει. Πρέπει νὰ χρωστούμεν εὐγνωμοσύνην εἰς τὸ χέρι, ποὺ τὸ ἐκράτησεν ἀνοικτόν.

Ὁ ΜΑΘ. — Θὰ εἶχα μίαν ἐρώτησιν γὰρ σὰς κάμω.
Ὁ κ. ΑΣΟΦ. — Εἶμαι ἔτοιμος νὰ σὰς ἀπαντήσω εἰς δέκα.

Ὁ ΜΑΘ. — Μήπως ἐκείνοι, ποὺ ἠθέλησαν νὰ κλείσουν τὸ παράθυρον αὐτὸ, ἐφοβήθησαν ὅτι αἱ ὄρατα ἀπόψεις, ποὺ παρουσιάζοντο ἀπὸ τὸ ἀνοιγμὸν του, θὰ ἐκμύνην τὰ παιδιὰ νὰ μὴν κινεῖται πλέον ἀπὸ τὰ ἄλλα παράθυρα, τὰ βλέποντα πρὸς τὸν κήπον τῶν ἰσῶν ;

Ὁ κ. ΑΣΟΦ. — Ἀς ὁμιλήσωμεν πλέον συγκεκριμένα. Θέλετε νὰ εἴπητε, ὅτι τὰ παιδιὰ ἀνατρεφόμενα μετὰ τὴν ζωντανὴν γλῶσσαν, θὰ κατελαμβάνοντο ἴσως ἀπὸ κάποιαν ἀποστραφὴν πρὸς τὴν ἀρχαίαν.

Ὁ ΜΑΘ. — Ἀκριβῶς αὐτὸ θὰ ἤθελα νὰ εἶπω, διερωτώντων δηλαδὴ τὴν ἀνησυχίαν τῶν γλωσσόφιλῶν.

Ὁ κ. ΑΣΟΦ. — Δὲν ὑπάρχει ματαιότερος φόβος ἀπ' αὐτόν. Ὁ μόνος τρόπος διὰ νάγαπήσουν τὰ παιδιὰ τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, εἶναι νὰ τὴν ἀγαπήσουν διὰ μέσου τῆς μητρικῆς των. Τότε θὰ καταλάβουν ὅτι καὶ ἐκεῖνη εἶναι μία γλῶσσα, τὴν ὁποίαν ὁμίλησαν κάποτε ἄνθρωποι ζωντανοὶ καὶ μετὰ τὴν ὁποίαν ἐξέφρασαν ὅλα τὰ ὄρατα θαύματα τῆς ψυχῆς των, τὸν ἔρωτα, τὴν στοργὴν, τὸν ἠρωτισμόν, τὴν ἀγάπην τῆς φροντικῆς καὶ τῆς ζωῆς. Τὸ προνόμιον τῆς ἀγάπης τῆς Ἑλληνικῆς γλῶσσης καὶ τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας δὲν τὸ ἔχον ἀποκλειστικῶς ἡμεῖς, ποὺ κατοικοῦμεν κάτω ἀπὸ τὴν Ἀκρόπολιν. Ὅλοι οἱ λαοὶ τὰς λατρεύουν καὶ τὰς λατρεύουν καλύτερά μας, διότι τὰς λατρεύον διὰ μέσου τῆς ζωῆς καὶ ὄχι διὰ μέσου τῆς γραμματικῆς. Ἐὰν βγάλετε τὴν ζωὴν ἀπὸ τὸ σχολεῖον καὶ ἀφήσετε μόνον τὴν γραμματικὴν, τὸ ὄρατοῦτον χωρὶς τὸν ἀποκλειστικῶς, δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο, παρά ἕνας σωρὸς ἀπὸ κόκκαλα, ποὺ εἰμπορεῖ νὰ κινῆ τὴν ἐθελούσιον, ἀλλὰ δὲν κινεῖ ποτὲ τὴν ἀγάπην. Μήπως αὐτὸ δὲν γίνεται ἕως τώρα ;

Ὁ ΜΑΘ. — Ἐὶν ἐκλείνεται ἐντελῶς τὸ μοναδικὸν παράθυρον . . .

Ὁ κ. ΑΣΟΦ. — Ἐὰν ἐκλείνεται ἐντελῶς, ἡ καταστροφὴ θὰ ἦτο τελειωτικὴ. Τὰ παιδιὰ θὰ ἐμάνθαναν νὰ περιφρονήσουν τὴν γλῶσσαν τους καὶ νὰ τὴν κετάξουν εἰς τὰ σκουπίδια μετὰ τὰ τριμμένα τους ρούχα καὶ ἐπειδὴ, κατὰ φυσικὸν νόμον, δὲν θὰ εἰμποροῦσαν νὰ τὴν ἀντικαταστήσουν μετὰ τὴν ἀρχαίαν ἢ μετὰ τὸ περίεργον ἀμύγαλα, ποὺ τοὺς προσφέρεται ὡς ἀρχαία, θὰ ἀπέμειναν ἐντελῶς χωρὶς γλῶσσαν. Ἀλλὰ καὶ χωρὶς ζωῆς, χωρὶς ψυχῆς, χωρὶς αἷμα. Τώρα τοῦλάχιστον τὸ παράθυρον αὐτὸ φέρνει κάποιαν ἀθραν ἀκόμη εἰς τὰ σχολεῖα, ἀρνεῖται νὰ περάσῃ ὄλιγον φῶς καὶ ὑπάρχει ἐλπίς ὅτι θάνοιχθῇ πλατύτερα μίαν ἡμέραν εἰς τὴν ζωὴν.

Ὁ ΜΑΘ. — Ἦνε εὐτόχημα ὅτι ἔμειναν ἀνοικτὰ.
Ὁ κ. ΑΣΟΦ. — Τὸ μεγαλύτερον εὐτόχημα, ποὺ εἰμποροῦσε νὰ ἐπιθυμήσῃ ζωντανὸς ἄνθρωπος. Καὶ σὰς ἐπαναλαμβάνω, ὅτι πρέπει νὰ χρωστούμεν εὐγνωμοσύνην εἰς τὸ χέρι, ποὺ τὸ ἐκράτησεν ἀνοικτόν.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

ΤΑ ΥΠΕΡ ΚΑΙ ΤΑ ΚΑΤΑ

ΜΕ τὴν θαυμασίαν ὁμιλίαν του, κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ ἰδίου ἄρθρου τοῦ συντάγματος, ὁ πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ἔθεσε θέμα εἰς τὴν ἀσπὴν πλέον ἐκτετατοῦ τοῦ Γλωσσικοῦ Ζητήματος καὶ ἔθεσε τὸν Καταστατικὸν μας Χάρτην, ὅπως λέγον εἰς τὴν κοινοβουλευτικὴν γλῶσσαν, ἀπὸ μίαν διὰ τὴν ἀνελευθέρην, προσωρισμένην ἀποτελεματώσῃ τὴν ἐκπαιδεύσιν μας καὶ νὰ τὴν στεροσῇ ἀπὸ κάθε ἐπιβλαβή προσανατολισμοῦ πρὸς τὴν ζωὴν. Εὐτυχῶς ὁ κ. Βενιζέλος ἀντέταξεν εἰς τὰς πανηγύρας εἰσιγγήσεις, τὰς πειραματικὰς ἀποπειρὰς καὶ τὰ ἐπιεικέμενα φρόνιμα τῶν λαϊκῶν ἐξεγέρσεων, ὅλην τὴν δύναμιν τῆς λογικῆς καὶ τῆς θελητικῆς του. Οἱ φοβούμενοι, ὅτι εἰμποροῦσε νὰ κινή καὶ δευτέραν φορὰν, ἀνευλόγησαν. Ἡ κατηγορηματικὴ ἀπόκρουσις τῶν ὑποβληθεισῶν τροπολογιῶν εἰς τὸ πολυθρόνον ἄρθρον ἐξεδήλωσαν ἐγκαίρως ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς συνεδριάσεως τὴν θέλησιν τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἡ ἀπειλομένη κοινοβουλευτικὴ γλωσσολογία ἀπεσοβήθη. Τὴν σχετικὴν περιτομήν τοῦ λόγου τοῦ Προθυπουργοῦ, ὅπου χαρακτηρίζει τὴν

δημοτικὴν γλῶσσαν, ὡς ἔθνικὸν κειμήλιον, δημοσιεύομεν κατωτέρω. Ἀς μὲν ὡς μία ἀπολογία τοῦ σκεπτομένου ἔθνους καὶ ὡς φωνὴ διαμαρτυρίας πρὸς τὴν τῆς ἐποχῆς μας.

ΑΠΟ τὴν ἀγόρευσιν τοῦ Προθυπουργοῦ κ. Βενιζέλου, κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ ἰδίου ἄρθρου τοῦ Συντάγματος, ὅσοιπαμεν τὴν κατωτέρω ἀξιολογησάντων περιτομήν :

«Νομίζω ὅτι δὲν δυνάμεθα ἡμεῖς νὰ λύσωμεν τὸ ζήτημα, εἰς τὴν στοιχειώδη ἐκπαίδευσιν, τὴν ἴσκιαν παρέχει τὸ Κράτος, θὰ ἀποκλείσωμεν ἀπὸ τὰ διδασκὰς βιβλία ποίημα καὶ κάθε ἄλλο γροσπὸν μνημειῶν, τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι γεγραμμένον εἰς τὴν ἐπίσημον γλῶσσαν, διότι ἡ δημοτικὴ ἡμῶν παιδεία εἶναι ἔν τῶν ἔθνικῶν ἡμῶν κειμήλιον, τὸ ὁποῖον εἴν ἠθέλωμεν νὰ ἀποκλείσωμεν ἀπὸ τοῦ κύκλου τῶν ἀναγνωστικῶν βιβλίων, θὰ ἐρονοῦμεν ἠθικῶς τὸ Ἔθνος. (Χειροκροτήματα, εὖγε).

«Τὸ ἐπ' ἐμοί, κύριοι φρονῶ ὅτι μετὰ τὰ ληθηθέντα μέχρι τοῦδε μέτρα ὑπὸ τῆς Βουλῆς, τῆς καθουσίσεως τῆς ἔθνικῆς γλῶσσης, διὰ τῆς διατάξεως, τῆς ψηφίσσεως συμμερον, ἐλάβωμεν νομοθετικὴν πρόνοιαν περὶ ὅλων τῶν πραγμάτων, περὶ ὧν ἀφειλομένη ἡ ἰδυνάμεθα νὰ λάβωμεν τοιαύτην.

«Ἄλλ' ἐπανάληψιν τῶν συζητήσεων ἐπὶ τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος ἔχω καθήκον νὰ δηλώσω εἰς τὴν Βουλὴν ὅτι ἡ Κυβέρνησις δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ παρακολουθήσῃ.

«Βεβαίως ἕκαστος τῶν κ.κ. βουλευτῶν ἔχει τὴν ἐλευθερίαν τοῦ λόγου, ἀλλ' ὅταν ἔχω ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ κοινωνία συνεταράχθη πέραν τοῦ δέοντος ἐκ τοῦ ζητήματος τούτου, ὅτι δὲ ἐπιβάλλεται τὸ ταχύτερον ν' ἀποκατασταθῇ ἡ γαλήνη εἰς τὸ Κράτος τοῦτο, ἵνα μὴ ναυαγήσῃ τὸ ἔργον τῆς ἀνορθώσεως, ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ κάμω ἐκκλήσιν ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου εἰς ὅλους τοὺς φίλους τῆς Κυβερνήσεως, ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ παρακαλέσω αὐτοὺς νὰ ταχθῶν περὶ αὐτὴν, ἵνα τὸ ἄρθρον ψηφισθῇ καθ' ὃν τρόπον ἔλαβον τὴν τιμὴν νὰ ἐκθέσω πρὸς ὑμᾶς. (Μάλιστα, μάλιστα, χειροκροτήματα). Καὶ ὅταν ἡ ὑπεύθυνος Κυβέρνησις ἀποδίδῃ τοιαύτην σημασίαν διὰ τὴν κατάπτωσιν πάσης περαιτέρω ἀνωμαλίας ἐκ τοῦ ἀτυχῶς γλωσσικοῦ Ζητήματος, οἱ φίλοι τῆς Κυβερνήσεως καὶ εἰς ἐνδομύχως θὰ εἶχον διάφορον γνώμην εἶναι ἰσχυρομένην νὰ ταχθῶν παρὰ τὸ πλεονὸν τῆς Κυβερνήσεως ἐλευθεροὶ ὄντες, εἰς νομίζον ὅτι ἡ διαφορά τῆς γνώμης των ἐν τῷ ζητήματι εἶναι τόσον θεμελιώδης, ν' ἀποχωρισθῶν ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν καὶ νὰ δώσουν ψήφον συμμαχίας. (Χειροκροτήματα).

«Ἄλλ' ἐφ' ὅσον ἡ Κυβέρνησις ἔχει τοιαύτην ἀντιλήψιν, ἀφειλομένη οἱ φίλοι αὐτῆς νὰ δώσουν ψήφον συμφωνοῦν πρὸς τὴν ζητούμεν ὑπ' αὐτῆς».

ΕΝ τῷ μεταξύ ὁ κ. Μιστριώτης, ὁ ὁποῖος ἔχει μεταβῆαι τὰς ἐφημερίδας εἰς γλωσσικὰ ἐπιστολάρια, δημοσιεύων καθημερινῶς καὶ ἀπὸ μίαν ἐπιστολὴν μοναδικοῦ ἔρους, συγκαλεῖ τὸν λαὸν εἰς συλλαλητήρια. Ἀφροῦ δὲν κατέφρασε νὰ καταθέσῃ τίποτε συγκεκριμένον εἰς τὴν ἀνέκρουσιν, αἶσιν ἐπανειλημμένως ἐκλήθη ν' ἀποκαλύψῃ τοὺς προδοτικὰς, καλεῖ τὸν λαὸν διὰ τὸ ἀνατιῦξῃ ἐκ νέου τοὺς κινδύνους καὶ νὰ τὸν ἐρωτήσῃ; ἂν ἀποφασίξῃ νὰ . . . ἀποκροτήσῃ. Καὶ δὲν ἠξέδωκεν μὲν, τὴν στιγμὴν αὐτὴν ποὺ χρονοῦμεν, τί θάποκαθῆ ὁ λαός. Ἦξεύρομεν ὅμως ὅτι ἡ νομιμότης ἐνὸς ἔθνους ὀλοκλήρως ἀνεχομένη ἀκόμη ἓνα θέματα τόσον παιδαριώδης καὶ παλιμπαιδαριώδης, ἐκτίθειται σημαντικὰ. Ἀλλὰ προτιμῶμεν νὰ φρετώσωμεν τὸ θέμα εἰς τὴν ἴσησιν τοῦ ἔθνους. Ἀλλῆλις τὸ πρᾶγμα θὰ ἦτο ἀπελευθερικόν.

Ο συνεργάτης μας κ. Μπούτουρας, γλωσσολόγος ἐξαιρετικῆς ἀξίας, εἰς ἓνα ἄρθρον του, δημοσιεύον ἐν τῇ «Ἀκρόπολιν», μὴς κάμνει τὰ ἐπιστημονικὰ ἀποκαλυπτήρια τῶν ἐπισήμων γλωσσολογικῶν μετὰ χαρακτηρισμῶς, οἱ ὁποῖοι ἂν δὲν εἶχαν μαζί τους τὴν ἀπόλυτον εὐλακρίαν ἐνὸς νέου ἐπιστήμονος, θὰ ἦσαν ἴσως ὑπερβολικοί. Ἀλλὰ μήπως εἶναι μόνος ὁ κ. Μπούτουρας ; Ἡ κοινὴ ἐπιστημονικὴ γνώμη εἶναι ἐκπεφρασμένη πλέον διὰ τὴν σαφῆν καὶ τὴν Ἑλληνικὴν παιδείαν τῶν περιφρομένων αὐτῶν διδασκάλων τῶν Ἑλληνικῶν Ἰνστιτούτων. Αἱ ἡμεῖς τοὺς ἀμύχανους ἢ διεχέριστις τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος, ὅπως ἔγινεν ἀπὸ τοὺς κυρίους αὐτοὺς εἰς συνεντεύξεις, ἐπιστολάς καὶ ἄρθρα, θὰ ἦσαν ἀρεστὴ διὰ νὰ μαντεύσωμεν μερικὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα ἠναγκάσθησαν ἐπὶ τέλους νὰ μᾶς ἀποκαλύψουν οἱ εἰδικοί.

Καὶ ὅμως ὁ κ. Μιστριώτης ἐχαρακτήρησεν ὡς ἀγράφωτον συλλέκταν μυσθίων ἓνα Πολίτην, μίαν δάξαν τῆς Ἑλληνικῆς Βασιτείας, καὶ τοῦ συνέστησε νὰ πάρῃ προγραμμαστὴν εἰς τὰ Ἑλληνικὰ. Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἐλαίσομεν ὅτι ὁ κ. Πολίτης, εἰς ἀσφαλίσει νὰ προσλάβῃ προγραμμαστὴν, δὲν θὰ πάρῃ οὐτε τὸν κ. Μιστριώτην οὐτε τὸν κ. Γαροδίκου, ὁ ὁποῖος ὡς ψυχοσυστήρις ἐλάττειν, ὅπως λέγει ἡ παρὰδῶσις, τοὺς μεθῆτας εἰς τὰ κάτω, διὰ νὰ διδασχθῶν νὰ μὴ τὰ στρέφον πρὸς τὸν ἔχθρον, κατὰ προτιμῶν παιδαγωγικῶν τυμβόθων. Καὶ ὅμως νὰ μὴ μέθοδος, ποὺ ἔπρεπε νὰ ἐφαρμοσθῇ τὰς ἡμέρας αὐτὰς καὶ δὲν ἐφαρμόζεται!

ΤΑ ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ

Αἱ Αἰσθήσεις *

ΑΠΟ τὸν ἐξωτερικὸν κόσμον δὲν γνωρίζομεν εἰμὴ τὰς αἰσθήσεις μας.

Ἐπίσκει εἰς τὴν ὕλην ἐν Χ' ἡ αἰτία ἡ προκλιθεῖσα τὰς ἐντυπώσεις τῶν αἰσθήσεων μας, μὴς μὲν ἀγνωστος. Τὸ ἐναυθενίδιον φαινόμενον εἶναι μεταγενέστερον τῆς πράξεως τοῦ φυσικοῦ ἐρεθισμοῦ. Καμία ἀπὸ τὰς αἰσθήσεις μας δὲν μᾶς ἀποκαλύπτει τὴν πραγματικὴν οὐσίαν τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου, καμμία ἄνευ ἐξαιρέσεως.

Ὁ κρότος γεννᾶται εἰς τὸν ἐγκέφαλόν μας. Ἐπιτὸς βυβαλεῖται σιγὴ θανάτου. Τὸ αὐτὸ δύναιται νὰ λεχθῇ περὶ ὅλων μας τῶν αἰσθήσεων.

Τὸ πραγματικὸν εἶδος τῶν ἐντυπώσεων, τὰς ὁποίας λαμβάνομεν διὰ τῶν αἰσθήσεων, ἐξαρτᾶται ὄχι τόσον ἀπὸ τὴν φύσιν τοῦ προκαλοῦντος αὐτὰς ἐρεθιστικοῦ, ὅσον ἀπὸ τὴν φύσιν τοῦ αἰσθητικοῦ ὄργανου, ποὺ τὰς δέχεται, τοῦ νῆρου, ποὺ τὰς μεταβιβάζει καὶ τοῦ κέντρου, ποὺ τὰς παραλαμβάνει.

Δὲν γνωρίζομεν ὅλα τὰ φαινόμενα τῆς ὕλης εἰμὴ ἐν τῇ σχέσει των μετὰ ἡμᾶς, μετὰ τὸ σῶμα μας, μετὰ τὸ νῆρον μας, μετὰ τὴν διάνοιάν μας.

Ὅλα τὰ ἀντικείμενα μᾶς γίνονται γνωστὰ ἀπὸ τὰς αἰσθητικὰς ἐντυπώσεις, τὰς ὁποίας προξενοῦν εἰς ἡμᾶς, καὶ μόνον κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον μᾶς εἶναι γνωστὰ.

Δὲν ἔχομεν ἀκόμη τὸ μέσον νὰ διαχρόνωμεν μόνιμον διαφορὰν μεταξὺ τῶν νευρικῶν κινήσεων τοῦ ὀπτικοῦ κέντρου καὶ ἐκείνων τοῦ ἀκουστικοῦ.

Δὲν δυνάμεθα νὰ γνωρίσωμεν ἰσ' εὐθείας τὴν κατασκευὴν τοῦ νευρικοῦ μας συστήματος. Πρέπει διὰ τοῦ νευρικοῦ συστήματος νὰ ἀντιληφθῶμεν καὶ φαντασθῶμεν τί δύναιται νὰ ἦται ἐν νευρικῶν σύστημα. Συνεπῶς ἀγνωστοῦμεν τὴν τροποποίησιν, ἣν ἐντυπῶνται εἰς τὰς ἀντιλήψεις καὶ φαντασίας μας τὸ μεσάζον, οὐδὲν ἢ φύσις μᾶς διαφεύγει.

* Ἀπὸ τὸ νέον βιβλίον τοῦ Dautec : «Ἡ Ψυχὴ καὶ τὸ Σῶμα».

τυπικόν, να προσαρμόσωμεν τὰς λέξεις τῆς δημοτικῆς εἰς αὐτό, νὰ μεταβάλοιμεν τὸ μαχαίρι εἰς μαχαίριον, τὸ πατήρι εἰς πατήριον, ὁ λαὸς ὅμως διετήρησε τὸ τυπικόν τῆς δημοτικῆς καὶ ἐπεξέτεινε τὴν κυριαρχίαν αὐτοῦ, ἐξηκολούθησε νὰ λέγῃ π. χ. τὸ μαχαίρι τοῦ μαχαίριου καὶ ὄχι τοῦ μαχαίριου, τὸ φάρι τοῦ φανοῦ καὶ ὄχι τοῦ φανοῦ κτλ. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον διετηρήθη μεγάλη ἀπόστασις μεταξὺ ἀρ' ἑνὸς τοῦ λόγου τοῦ προφορικοῦ, τὸν ὅποιον ἀρχίζομεν νὰ μανθάνωμεν, ἀρ' ὅτου θηλάζομεν τὸ γάλα τῆς μητρὸς μας, ὁ ὁποῖος μᾶς παρακολουθεῖ εἰς ὅλην μας τὴν ζωὴν, μὲ τὸν ὅποιον ἐκφοράζομεν ἀνεπίστευτον τὴν χιρὰν μας καὶ τὸν πόνον μας, καὶ ἀρ' ἑτέρου τοῦ γραπτοῦ λόγου, ὅστις μᾶς ἀναμένει εἰς τὰ σχολεῖα. Μὲ ἄλλους λόγους διετηρήθη ἡ συνήθεια δύο γλωσσῶν, διαφερουσῶν ἀρ' ἀλλήλων, ὄχι τόσο κατὰ τὸ λεκτικόν, ὅσον κατὰ τὸ τυπικόν, ἥτις ἐμποδίζει τὴν διανοητικὴν ἐπικοινωνίαν τῶν μορφωμένων τάξεων μετὰ τοῦ λαοῦ, ἐμποδίζει τὴν φρονικότητα καὶ καθαρότητα τῆς σκέψεως καὶ τὴν ἀντικειμενικότητα τῆς παρατηρήσεως, ἐμποδίζει τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἔθνους. Τὸ ἐκ τῆς διγλωσσίας ταύτης κακὸν ἀντελήφθησαν ἐνωρίτερον καὶ βαθύτερον ἐκείνοι, οἱ ὅποιοι ἠθέλησαν νὰ ἐκφράσουν ζωηρότερον τὰ αἰσθήματά των, ἐκείνοι οἱ ὅποιοι ἠθέλησαν νὰ δηλώσασιν εἰς τὴν ψυχὴν τῶν ἀνθρώπων, ὄχι εἰς τὸν νοῦν τὸν μορφωμένον. Διὰ τοῦτο ἔχρησαν ἐνθέρμως ὑποστηρικτὰς τῆς δημοτικῆς τὸν Χριστόπουλον, τὸν Βηλαράν, τὸν Σολομὸν καὶ μετ' αὐτοῦ ὅλην τὴν ὑπερλαμπρὸν πλειάδα τῶν Ἑπανησίου ποιητῶν, κατὰ τοὺς τελευταίους δὲ χρόνους καὶ ἄλλους σχεδὸν τοὺς δοκιμωτέρους λογοτέχνους μας, εἴτε ποιητὰς εἴτε πεζογράφους. Ὑπεστηρίχθη δὲ ἡ δημοτικὴ γλῶσσα δὲν ἔχει κανόνας, ὅτι εἶνε βίβαρος. Ἡ καίσαρ πρὸ ὀλίγου λεγόμενον ὅτι ἐκείνοι, οἱ ὅποιοι ἐπεχείρησαν νὰ ἀνοψώσουν εἰς γραπτὴν τὴν δημοτικὴν γλῶσσαν, ἠθέλησαν νὰ καταβιβάζουσιν εἰς τὸν βάρβαρον τὸν ἐλληρικὸν λαόν, διανοητικῶς. Ἄλλ' ἰδοὺ πάλιν τι λέγει περὶ αὐτῶν τῶν πραγμάτων, ὄχι ὁ Σολομὸς, ὄχι ὁ Πολυλάς, ὄχι ὁ Ροΐδης, ὄχι τις ἐκ τῶν ὑποσηματικῶν τῆς δημοτικῆς γλώσσης, ἀλλ' αὐτὸς πάλιν ὁ κ. Χατζιδάκης.

(Ἀναγινώσκει). «Ὁμολογῶ προθύμως, λέγει, ὅτι ἡ θεωρία αὕτη περὶ τῆς εὐγενείας τῶν ἀρχαίων τύπου καὶ τῆς εὐτελείας τῶν νέων εἶνε ἀξιολύπητος πλάνη. . . Ὁμοίως δὲν εἶνε ἀληθές ὅτι ἡ δημόδης δὲν εἶνε φυσικὴ ἀπόρροια τῆς ἀρχαίας οὐδὲ φυσικὴ διάδοχος τῶν προγενεστέρων τῆς γλώσσης μορφῶν· ἀλλὰ φλιβερὸν ἐξάμβλωμα τῆς μεγάλης ἐθνικῆς συμφορᾶς τῶν τεσσάρων τῆς δουλείας αἰώνων, οἵτινες τὰ πάντα κατεκρεμύτισαν καὶ μετέτρεψαν εἰς σωροὺς ἐρειπίων». Ταῦτα εἶνε καθολικῶς ἐπιβεβαιωμένα, διότι ἡ δημόδης εἶνε ἀληθῶς φυσικὴ διάδοχος τῶν προγενεστέρων τῆς γλώσσης μορφῶν, προσέλαβε δὲ τὸν νεωτεριστικὸν αὐτῆς τύπον πολλοὺς αἰῶνας πρὸ τῆς δουλείας τοῦ ἔθνους ὑπὸ τῶν Τούρκων. Διότι πασιφανές εἶνε ὅτι μείζονα ζωτικότητα καὶ ἰσχύϊν καὶ εὐραπείαν ἔχει καὶ βαθύτερον αἶσθημα ἐκφορᾷ πάντοτε καὶ πανταχοῦ ἡ δημόδης φράσις τῆς νεογενεμένης. Πῶς λοιπὸν δύναται γλῶσσα ἰσχυρὰ καὶ εὐεραπέλος καὶ βαθὺ αἶσθημα ἐκφορᾷ νὰ λέγηται ὅτι δὲν ἔχει σώφους καὶ νεύρα, ἀλλὰ μόνον ὄστα τ. ἔ. ὅτι εἶνε νεκρά; Τουλάχιστον τὰ θαυμάσια ἡμῶν δημοτικά ἔργα καὶ μερὴ τινὰ τῆς Ἐρυθρῆς καὶ τοῦ Ἑρωτοκλήτου καὶ τῆς Βοσκοπούλας ὀφείλου νὰ μεταδιδάσκων αὐτούς. Ὁμοιωθῶ προθύμως ὅτι, εἰάν πρὸ δύο ἢ τριῶν ἑκατονταετηρίδων οἱ Ἕλληνες μετεξεργάζοντο εἰς φιλολογικὰ ἔργα διὰ τῆς γλωσσολογίας καὶ τῆς ἔκτοτε ἀκαταπαύστως ταύτης ἐπιποδοῦτο χορῆσιν, ἡμεῖς σήμερον ἀναμφιβόλως θὰ ἐγράφομεν καὶ θὰ ἐλάλομεν ἄλλην γλῶσσαν ἢ τὴν νῦν. Πρὸς δὲ ὁμοιωθῶ ὅτι

ἡ γλῶσσα αὕτη θὰ ἦτο ζωηρότερα, τουλάχιστον ἐπὶ τινα χρόνον, τῆς νῦν γαυρομένης, καὶ οὐ ἐγὼ μετὰ πολλῆς εὐχαριστίας θὰ ἐβλέπον τὸ φαινόμενον τοῦτο . . . Ἄλλαχού δὲ λέγει τὰ ἔξης: «Διὰ ταῦτα γενικῶς λέγομεν ὅτι ἡ νεωτέρα λαλομένη Ἑλληνικὴ, εἰ καὶ ἐλέγχεται κατωτέρα τῆς ἀρχαίας ὡς πρὸς τὸν πλοῦτον καὶ τὴν σημασίαν τῶν λέξεων καὶ τὴν ἀνταξίαν αὐτῶν κτλ. οὐχ ἦτον καὶ τῆς ἀρχαίας διέσωσε πλείστας φρενῆς καὶ νέας ἀνεπτύξεν οὐκ ὀλίγας, ὥστε δύναται, φρονῶ, νὰ συγκριθῇ πρὸς πᾶσαν ἄλλην ἐρωπαίων γλῶσσαν. Οὕτω π. χ. διέσωσε . . . Καὶ, ἀφοῦ ἀναφέρει ὁ κ. Χατζιδάκης σύμφωνως πλείστας ὄσος ἀρετῆς τῆς δημοτικῆς μας γλώσσης, καταλήγει ὡς ἔξης: «Τὰς νεωτέρας ἀρετὰς ταύτας καὶ τὰς παρωλησῶν κατεργόνησεν ὁ γραπτὸς ἡμῶν λόγος, τοῦτο δ' ἔνεκα φαίνεται ἡμῖν ὁ τῶν γνησίων ἡμῶν δημοτικῶν φρασιῶν λόγος ἀνδροπεπέστερος καὶ εὐφρονότερος. Οὐδὲμίαι δ' ἀμφιβολία εἶναι ἂν σήμερον ἄνδρες ἔχοντες τὰς ἀρετὰς τῶν ἀρχαίων Ἀθηναίων συνέτασσον ἐν τῇ νεωτέτῃ γλωσσικῇ φράσει ταύτῃ φιλολογικὰ καλλιτεχνήματα ἀνάξια τῶν ἀρχαίων, αὕτη θὰ καθίστατο ἡ γραπτὴ γλῶσσα τοῦ ἔθνους ὅλου. Ὁ ὄρος οὗτος εἶνε εἰς ἄκρον δύσκολος, ἀλλ' οὐκ ἔστιν ἄλλος καλῶς πολλὰ ἄλλως ἐξηγηθέντα ἡδὴ ὑπὸ πολλῶν ἐρευνητῶν, προσέτι δὲ διορθοῦται καὶ ἡ ὀρθογραφία πλείστον λέξεων, αἱ ὁποῖαι μέχρι τοῦδε γράφοιντο ἑσφαλμένως. Τὸ μᾶλλον ἐνδιαφέρον ὅμως μέγος τῆς ἀνακοινώσεως ἦτο τὸ τρίτον, ἐνθα διὰ τοῦ φαινομένου τούτου ἠερμηνεύθη ὁ τρόπος τῆς γενέσεως τῶν λέξεων εἶναι ἐκ τοῦ ὄρους, τίμος ἐκ τοῦ ποσῆτος καὶ ἀνεπάρκειας ἢ ὅλης μέχρι τοῦδε διδασκαλίαν περὶ τοῦ Νεοελληνικοῦ ἔθρου. Ἐν τῇ ἐπιλόγῃ ὁ κ. Μπούτουρας ἐτόνισε τὴν μεγάλην σημασίαν τῆς Νεοελληνικῆς διὰ τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν σπουδαιότητα τοῦ καταρτιζομένου νῦν Νεοελληνικοῦ λεξικοῦ κακίας τὴν μέχρι τοῦδε ἀμελείαν ἡμῶν περὶ τὴν ἐξέτισιν τῆς ἰστορικῆς γλώσσης, ὅπερ εἶναι καὶ τὸ αἰτιον τῆς μὴ κατανοήσεως ὅτ' ἡμῶν τοῦ ἐκείστοτε ταρώσαντος ἡμᾶς γλωσσικοῦ ζήτηματος. Ἡ πραγματεία δημοσιεύεται ὁσονοῦπο.

Ἐἰς σπουδαίαν ἀνακοίνωσιν προέβη ἐν τῇ προχθισίνῃ Συνεδρίῳ τῆς Ἱταρικῆς Ἐταιρείας Ἀθηναίων ὁ τατρός καὶ ἀρχηγὸς ἐν τῇ Πανεπιστημίῳ κ. Καρδαμῆτης, ἀποδείξας διὰ μικροσκοπικῶν ἐργασιῶν, ἅς ἐνήγησεν ἐπὶ τῶν συλλάξεων τῶν κινῶν, ὅτι τὸ μικροῖον τὸ προκαλοῦν εἰς τὸν ἀνθρώπον τὸ Καλιμάζω εὐρίσκειται καὶ εἰς τοὺς παρ' ἡμῶν κίνας καὶ μάλιστα ἐν ἀναλογία 7-8%. Τοῦτο βεβαίως ἔχει μεγάλην σημασίαν κατὰ τὴν γνώμης καὶ πειραμάτων σοφῶν ἐρευνητῶν περὶ τῆς πιθανῆς μεταδόσεως τῆς νόσου Καλιμάζω ἀπὸ τοῦ κινῶν εἰς τὸν ἀνθρώπον διὰ μέσου τῶν ψύλλων. Μετὰ τὴν ἀνακοίνωσιν ταύτην, καὶ ἦν ὁ κ. Καρδαμῆτης ἐπεδείξατο καὶ πάντα τὰ μικροσκοπικὰ παρασκευάσματα, προέβη εἰς ἕτεραν ἀνακοίνωσιν ἐπίσης ἀξιῶν λόγου, περὶ τῆς ἐλονοσίας καὶ τῶν παρ' ἡμῶν ἰσθίων καὶ ἰδίᾳ τῶν μόσχων, ἐπίδειξας διὰ τοῦ μικροσκοπίου τὰ σχετικὰ μικροβία, τὰ προκαλοῦντα τὴν ἐλονοσίαν τῶν βοῶν. Διὰ τῶν μελετῶν δὲ τοῦ κ. Καρδαμῆτης ἀποδεικνύεται ὅτι παρ' ἡμῶν πάσχομεν ἐλονοσίαν οὐ μόνον οἱ ἀνθρώποι, ἀλλὰ καὶ τὰ πτηνὰ, ὡς καὶ τὰ ζῷα. Εἰς τὰς μελέτας ταύτας ὁ κ. Καρδαμῆτης προέβη, ἀρ' ἡς πρὸς τριετίας μεταβῆς εἰς τὸ Ἡράκλειον τῆς Κρήτης δι' ἐπίσκεψιν ἀσθενοῦς καὶ μελετήσεως τὸ Κατινῶν καὶ Ρεθυμνατικῶν στυρί (στῆρα Κρητικῶν) ἀπέδειξε μικροσκοπικῶς πρῶτος αὐτός, ὅτι τὰ φάρμακα τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ κατώτατον αὐτὸ τοῦτο, τὸ προκαλοῦν τὸ Καλιμάζω.

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ ΝΕΑ

2 Μαρτίου. — Ἐκίσει πέντε βουλευτικὰ ὁμοῦ τῆς δημοτικῆς γλώσσης θὰ υποβάλουν σήμερον μῆνυσιν ἐναντίον τοῦ κ. Μιστριώτου ἐπὶ σκοποφανίᾳ καὶ ἐξυβρίσει. — Ὁ κ. Μιστριώτης ἐκλήθη σήμερον εἰς τὴν εἰσαγγελίαν διὰ νὰ ἐξετασθῇ σχετικῶς μὲ ὅσα κατηγγεγίλει διὰ τοῦ τύπου περὶ ὑπάρξεως ἕξων προπαγανδῶν, ἐπιβουλευμένων τὰ ἑθνικὰ συμφέροντα. — Ἡ Βουλὴ ὥρισε τὴν προσηχθῆ Πέμπτην ὡς ἡμέραν συζήτησεως περὶ ἐκλογῆς ἢ μὴ κοινοβουλευτικῆς ἐπιτροπείας πρὸς ἐξέλεξιν τῶν ὑπὸ τοῦ κ. Μιστριώτου καταγγελλομένων. — Εἰς τὴν ἀγγλικὴν βουλὴν ἐγένετο

λόγος περὶ ἐλαττώσεως τῶν παγκοσμίων ἐξοπλισμῶν καὶ περὶ διεθνῶς διατηρᾶς πρὸς παράληψιν τοῦ πολέμου ἐν τῇ μέλλοντι καὶ τῶν ὑπερθέτων ἐξοπλισμῶν κατὰ τὸ παρόν.—Παρατίθενται ἐπὶ ταῦτα καιρὸν ἀκόμη ὁ στρατιωτικὸς νόμος ἐν Κοινοβουλευτικῶν.

3 Μαρτίου. — Ὁ κ. Μιστριώτης ἀναγινώθεις ὑπὸ τοῦ εἰσαγγελέως ἐπὶ τῶν ἀφοριστῶν αὐτοῦ καταγγελλῶν περὶ παραδοτῶν οὐδὲν συβάρων κατέθεσεν. — Ἰδρυθῆ ὁ πρῶτος πολιτικὸς σύλλογος τοῦ κόμματος τῶν φιλελευθέρων ἐν Ἀθήναις. — Οἱ δικαστικὸν ἐπαναστατικῶν ὄμιλοι τῶν Βαυλογαρομακεδόνων ἤλλον εἰς συνεννόησιν διὰ μέλλουσαν συνεργασίαν. — Ἐπίσημον ἀνακοινώσιν διαφρεῖται τὴν ἐκ Θεσσαλονίκης εἰδησιν, καὶ ἦν εἰς τὰ ἑλληνοτουρκικὰ σύννομα παρατηρεῖται μεγάλη ὀργασμὸς καὶ οἱ Ἕλληνες χωρικοὶ ἀπλήθησαν. — Αἱ διπλωματικαὶ σχέσεις Ἑλλάδος καὶ Ρωμανίας λέγεται ὅτι θὰ ἐπαναληφθῶσι λίαν προσεχῶς. — Πρωσίγγους παρατηρεῖται μεταξὺ Σερβίας καὶ Τυρκίας. — Ἡ Βαυλογαρία προέβη εἰς ἔντονα διαβήματα παρὰ τῇ Πόλῃ δι' ἀπώματτος ἀποφάσεις τοῦ ἐν Μακεδονίᾳ στρατοδυνασίου, ἀφαιρούσης Βαυλογαρίας ὑπὸ καταστάσιν.

4 Μαρτίου. — Νέον ζήτημα ἠγέρθη διὰ τὸ φημισθὲν ἄρθρον τοῦ Συντάγματος, τὸ ἀφορῶν τὸ ἀμετάφραστον τὸν ἰσθίων κερμῶν διατείνονται εἰς διὰ τὸ ἄρθρον τούτου, ἐπιτρέποντος τὴν καθολοφάνειαν μεταφράσεως μόνον κατὰ τὴν ἀναφορᾶς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, καταγγεῖται τὸ ἀποκρίμαλον τῆς Ἑκκλησίας τοῦ ἐλευθέρου Βασιλείου καὶ γεννῶνται ζήτηματα μεταξὺ τῶν δύο Ἑκκλησιῶν. — Ὁ κ. Μιστριώτης ἐκλήθη καὶ ἐκ δευτέρου εἰς τὴν ἀνάκρισιν, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἐπίσχεσε. — Νέα κίνησις παρατηρεῖται μεταξὺ τῶν φοιτητῶν, ἀλλ' ἡ Κυβέρνησις ἠπειθήσθη ὅτι θὰ κλείσῃ τὸ Πανεπιστήμιον εἰς νέας ταμαζίας. — Εἰς ἐπίθεσιν κατὰ τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας ἡ κυβερνήσις προκάλεσε πῆφρον ἐπιστολήσιν, καὶ ἦν ἐκ τῶν 223 ψηφισάντων βουλευτῶν ἔλαβεν ὑπὲρ αὐτῆς ψήφους 211. — Ἀνεστηθῆ καὶ τὸ δεύτερον πτόμα τοῦ πρὸ ἡμερῶν φανευθέντος Τούρκου στρατιώτου καὶ θὰ παραδοθῆ εἰς τὰς τουρκικὰς ἀρχάς.

5 Μαρτίου. — Ἠξάντα ἀνακρίσεις τακτικαὶ ἐπὶ τῆς μνησείας, τῆς ἰσθιοληθείσης ὑπὸ τῶν βουλευτῶν κατὰ τὸν κ. Μιστριώτου. — Ἐγένετο ἡ ἀντικατάστασις τῶν φρουρῶν εἰς τὰ σύννομα πρὸς ἀποφυγὴν ἐπαναλήψεως τῶν συμπλοκῶν. — Ὁ ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν τῆς Τουρκίας ἀπεφάσισε νὰ κλέσῃ ὑπὸ τὰ ἔθρα τρεῖς ἐπιμεραρχίας βεδύρησιν, ὅπως περὶ τὰ τέλη Μαρτίου τελέσῃ γυμνάσια ἐν Μακεδονίᾳ, μέλλοντα νὰ διαρκέσων ἔξ ἑβδομάδας. — Ἡ Γερμανία θὰ ἀρνηθῆ νὰ προσέλθῃ εἰς διαπραγματεύσεις διὰ τὸ ζήτημα τῆς ἐλαττώσεως τῶν ἐξοπλισμῶν.

6 Μαρτίου. — Χθὲς ἡ Βουλὴ συνεζήτησε τὰ δικαστικὰ νομοσχέδια τοῦ κ. Λημιτροκοπούλου καὶ ἀπεφάσισεν, ὡς ἐκ ἀποφασίᾳ ἐπ' αὐτῶν δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως εἰς μίαν τῶν προσεχῶν συνεδριάσεων. — Κατὰ τὴν παράδοσιν τοῦ πτόματος τοῦ Τούρκου στρατιώτου εἰς τὰς τουρκικὰς ἀρχάς ἐπὶ τῆς διαφωνίας μεταξὺ τουρκικῆς καὶ ἑλληνικῆς ἐπιτροπῆς ἔνεκα τῆς οὐκαδικῶς περιεβίσεως τῶν τούρκων Πρωξένων, ἰσχυρίζομενοι ὅτι τὸ μοσάικον τραῦμα τοῦ πτόματος προήρχετο ἐκ λόγους. — Ταμαζία ἐγένοντο εἰς τὴν Σμύρνην, τῶν Τούρκοφρητῶν ἐπιτεθέντων ἐναντίον ὁμογενῶν. — Καὶ πάλιν τὸ μοσάικον ἐπανελεγχθῆ ἀκριβῶς κατὰ τῶν Ἑλλήνων εἰς πολλὰς πόλεις τῆς Τουρκίας. — Ἡ κατάστασις ἐπεδεινωθῆ εἰς τὴν Ἀλβανίαν.

8 Μαρτίου. — Χθὲς ἀνεκρίθη ὁ κ. Μιστριώτης ἐπὶ τῆς κατ' αὐτοῦ μνησείας τῶν βουλευτῶν χωρὶς νὰ δυνηθῆ νὰ καταθέσῃ τίποτε ἐξ ὁσῶν κατήγγελεν. — Ἐν τῇ σημερινῇ συνεδριάσει τῆς Βουλῆς θὰ γίνῃ συζήτησις περὶ συστάσεως κοινοβουλευτικῆς ἐπιτροπῆς, ἥτις

θά εξετάσῃ τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Μιστριώτου κατὰ τῶν μαλ-
λιάρων καταγγελλόμενα. — Καὶ ἡ Γαλλία ἐκηρύχθη
κατὰ τῆς προτάσεως τῆς Ἀγγλίας περὶ διεθνούς διαι-
τησίας. — Μεταξὺ Πόλης καὶ Βουλγαρίας τῆς σιδηρο-
δρομικῆς γραμμῆς Βαγδάτης ὑπεγράφη σύμβασις περὶ
περαιώσεως τῆς γραμμῆς Βαγδάτης καὶ κατασκευῆς
διακλαδώσεως μέχρις Ἀλεξανδρουπόλεως.

9 Μαρτίου. — Κατὰ τὴν χθεσινὴν συνεδρίασιν τῆς
Βουλῆς ἀπεφασίσθη ἡ σύστασις ἐννεαμελοῦς ἐξετα-
στικῆς ἐπιτροπῆς, ἐκλεχθῆσομένης διὰ μυστικῆς ψηφο-
φορίας τὴν προσηχθῆ Πέμπτῃ. — Νέα συγκέντρωσις
πάλιν ἐγένετο χθὲς φοιτητῶν καὶ λαοῦ πρὸ τοῦ Πανε-
πιστημίου διὰ τὸ ζήτημα τῆς γλώσσης καὶ διὰ τὴν
καθιέρωσιν καὶ εἰς τὴν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν τῆς
ἐπιστήμῃ γλώσσης τοῦ Κράτους.

10 Μαρτίου. — Μακρὰ συζητήσεις τῆς Βουλῆς περὶ
τῶν ἐλευθεριῶν τοῦ τύπου. — Παρεδόθη ἐπὶ τέλους τὸ
πῶμα τοῦ Τούρκου στρατιώτου, τοῦ προξένου τῆς
Τουρκίας ἀναγκασθέντος νὰ ὑπογράψῃ τὴν ἀρτιμελῆ
παραλαβὴν αὐτοῦ. — Ἐξακολουθοῦν αἱ ἀνακρίσεις διὰ
τὰ γλωσσικά. — Ἡ Ἐρὰ Σύνοδος τῆς Ἑλλάδος δι' ἐγ-
γραμμῶν τῆς παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν νὰ ἀπαλείψῃ τὸ
εἰς τὸν Χάρτην τοῦ Συντάγματος προστεθὲν ἄρθρον
περὶ τοῦ ἀμεταφράστου τῶν Γραφῶν καὶ νὰ ἀφήσῃ
τὰ πράγματα, ὡς εἶχον καὶ πρότερον, φρονούσα ὅτι αἱ
μέχρι τοῦδε διατάξεις τῆς Συνόδου εἶναι ἱκαναὶ νὰ
ἐξασφαλίσωσι τὸ ἀμεταφράστον τοῦ Ἐυαγγελίου. —
Ἀνγγέλθη ὅτι ἀνεχώρησαν ἐννέα Γάλλοι ἀξιωματικοὶ
διαφόρων ὄλων ἐρχόμενοι ἐνταῦθα πρὸς συμπλήρω-
σιν τῆς ὀργανωτικῆς τοῦ στρατοῦ μας ἀποστολῆς. —
Ἐπετρίσθη ὑπὸ τῶν Δυνάμεων ἡ ἐπάνοδος εἰς Κρήτην
τοῦ κ. Μομφερράτου, ὡς ἀρχηγῶ τῆς χωροφυλακῆς
τοῦτο θεωρεῖται ὡς προαγωγή τοῦ Κρητικοῦ ζητήμα-
τος. — Ὁ Τούρκος πρόξενος Λαρίσης ἐκλήθη ὑπὸ τῆς
προσβείας του εἰς Ἀθήνας πρὸς ἀπολογία. — Αἰμα-
τηρὰ σιμικλοῦ ἐγένετο μεταξὺ Τούρκων καὶ Βουλ-
γάρων εἰς τὰ βουλγαρικὰ σύνορα, καθ' ἣν ἐφρονεῦθη-
σαν τριάντα ἐκατέρωθεν.

ΑΒΓ.

ΠΡΟΤΟΜΗ ΤΟΥ ΣΦΑΡΜΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Τῆ πρωτοβουλία τῶν «Παναθηναίων»
— ἀδεία τοῦ Ὑπουργείου —

Ἐκ προηγουμένων εισφορῶν. . . . Δρ. 2,696.60
Ἀλέξ. Πάλλης, Λίβερπουλ. . . . » 900.—
Δρ. 3,596.60

Ἔτσι συμπληρῶνται, ἔπειτα ἀπὸ δέκα χρόνια, τὸ
ποσὸν ποῦ χρειάζεται διὰ τὴν προτομὴν τοῦ ποιητοῦ.
Τὰ «Παναθηναία» κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ διευθυν-
τοῦ τῶν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον, μετὰ ἓνα μῆνα, θὰ προ-
κηρύξουν διαγωνισμὸν μεταξὺ τῶν καλλιτεχνῶν μας.

Νά, ἀπλὸ, ὅπως καθεὶ εὐγενικό, τὸ γράμμα τοῦ
κ. Πάλλη:

Φίλ κ. Μιχαηλίδη, Λίβερπουλ 23. 2. 1911

Ἐγώ σήμερον σταύς κ. κ. Δ. Σαμωτάκης καὶ Σα
νὰ κρατήσων ἐπὶ τὴν διάθεσίν σου ἐνιακόσες δραχμῆς
(δρ. 900) ὥστε νὰ συμπληρωθῇ τὸ ποσὸ γιὰ τὴν προ-
τομὴν τοῦ Σελμοῦ.

Πρόδρομος
ΑΔΕΣ. ΠΑΛΛΗΣ

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΕΚΘΕΣΙΣ

Ὁ Σύλλογος τῶν κυριῶν «Πρόοδος» εἰδοποιεῖ ὅτι
τὴν 25 Μαρτίου 1911 θὰ ἔξῃ τὴν ἐτήσιαν Πανελληνίαν
Ἐκθεσιν. Ἡ Ἐκθεσις ὑποδιαιρεῖται εἰς:

1) Τμήμα ἰδιαιτέρον διὰ κάθε ἐπαρχίαν, 2) τμήμα
χειροτεχνιῶν ἀπλῶς πρὸς ἔκθεσιν, 3) τμήμα Ζω-
γραφικῆς καὶ Διακοσμητικῆς. Παραλήπται οἱ κ. κ.

Ἰακωβίδης καὶ Ὀθωναῖος. (Ἐν τῷ καταστήματι τῆς
«Πρόοδος», 4) τμήμα Γλυπτικῆς. Παραλήπτης ὁ κ.
Μπονάνος, 5) τμήμα Φωτογραφικῆς, ὑπὸ τὴν διοργά-
νωσιν τῆς κ. Φωτιάδου, 6) τμήμα Δαντελλῶν, 7) Ἰδια-
τέρα ἔκθεσις τοῦ Συλλόγου πρὸς πώλησιν τῶν χειρο-
τεχνιῶν. Μέχρι τῆς 20 Μαρτίου γίνονται δεκτὰ
Δευτέραν καὶ Παρασκευὴν π. μ. Ἰὰς τελευταίας ἡμέ-
ρας καθ' ἑκάστην 10-12 π. μ. εἰς τὸ Κατάστημα τῆς
«Πρόοδος», Πλατεία Συντάγματος.

Ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς «Πανελληνίου Ἐκθέσεως» ἀποτε-
λεῖται ὡς ἑξῆς:

Κα Παπαδοπούλου, Πρόεδρος, Κα Παρέν,
Ἀντεπιστέλλοντα μέλη: Ἀγνιάς Κα Ἀνδρ. Μελῆ,
Ἰθάκης Κα Μαρούλη, Κεραλληνίας Κα Πηνατόρου,
Λαρίσης Κα Τατρίδου, Ζακύνθου Δις Στεφάνου, Κρή-
της Δις Δεληγιάννη, Κα Φωτιάδου, Ζ. Μάτσι, Α. Ζω-
γομαλά, Νικ. Λεβίδου, Γ. Καλλιγῶ, Π. Καραπάνου,
Δις Ρόζα Ζυμβρακάκη, Δις Κ. Λεβίδου, Δις Μαζαράκη.
Γραμματεῖς: Δις Σοκόλη, Δάμπερου, Γκιών.
Ἰδιαιτέρα ἔκθεσις δαντελλῶν τὴν 10 Μαρτίου 1911.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Τὸ Τραγῶδι τῆς Ρίνας, Σιωτ. Σ. Γιαννιτσοπούλου.
Πάτρα, τυπογρ. Θ. Π. Βαρεζάνη 1911.

Ἡ Ἐλευθερία τοῦ Τύπου, Ἰωάννου Κ. Σημαντήρα.
Τρία ἄρθρα ἐπὶ τῶν προταθεισῶν μεταβολῶν τοῦ 14
ἄρθρου τοῦ Συντάγματος. Ἀθήναι, τυπογρ. Π. Δ.
Συκελλαρίου.

Πλάτωνος Φίλητος, μεταφ. Κυρ. Ζάμπια. Ἀθήναι,
Βιβλιοθ. Ἀρχ. Ἑλλήν. Συγγραφέων Γ. Φέξη. Δρ. 2.50.

Πλάτωνος Δάξης, μεταφ. Ἀρ. Καμπάνη. Ἀθήναι,
Βιβλιοθ. Ἀρχ. Ἑλλήν. Συγγραφέων Γ. Φέξη. Δρ. 1.00.

Πλάτωνος Ἰσπίτας, μεταφ. Κυρ. Ζάμπια. Ἀθήναι,
Βιβλιοθ. Ἀρχ. Ἑλλήν. Συγγραφέων Γ. Φέξη. Δρ. 2.00.

Δημοσθένους οἱ Τέσσαρες Φιλιππητικοί, μεταφ. Ν.
Γινοπούλου. Ἀθήναι, Βιβλιοθ. Ἀρχ. Ἑλλήν. Συγγρ.
Γ. Φέξη. Δρ. 1.50.

Ἐδριπίδου Ἰων, ἑμμετρος μετάφρασις Π. Δημη-
τρακοπούλου. Ἀθήναι, Βιβλιοθ. Ἀρχ. Ἑλλήν. Συγγρ.
Γ. Φέξη. Δρ. 1.50.

Αἱ ἀπολαύσεις τῆς Ζωῆς, Lord John Lubbock
μεταφ. Ἀλεξ. Μαρμπουτζόγλου. Ἀθήναι, Φίλος. καὶ
Κοινων. Βιβλιοθ. Γ. Φέξη. Δρ. 3.00.

Γράμματα, Μηνιαῖον Λογοτεχνικὸν Περιοδικόν.
Ἀλεξάνδρεια, τεύχος Β' Μάρτιος 1911.

Ἐικονογραφημένη Ἀτλαντίς, ἐξεδόθη καὶ κυ-
κλοφορεῖ τὸ τεύχος Φεβρουαρίου τῆς Ἐικονογραφη-
μένης Ἀτλαντίδος Νέας Ὑόρκης. Ἐκτάκτως πλου-
σιον εἰς πρωτότυπον ὄλιν καὶ πολλὰς φωτοτυπικὰς
εἰκόνας μεγάλης καλλιτεχνίας, μεταξὺ τῶν ὁποίων
εἶναι καὶ ὀλοσέλιδος πολύχρωμος εἰκὼν παριστώσα
τὴν Ἡρώϊδα Μπαμπουλίαν ἐπὶ τῆς Φρεγάτας «Ἀγα-
μέμνων» ἐν τῷ Ἀργολικῷ κόλπῳ. Ἀποστέλλεται
εἰς πάντα αἰτούντα ἐν τεύχος δωρεάν. Διεύθυνσις:
«ATLANTIS», P. O. Station E., New York, U. S. A.

Φαρμακευτικὸν Δελτίον, ἐκιδόμενον ὑπὸ τοῦ φαρ-
μακείου Σ. Α. Κρίνου. Ἀθήναι τεύχος Ε', Φεβρ. 1911.

Revue des Etudes Grecques, tome XXIII N° 105
Novembre - Decembre 1910. Paris, Ernest Leroux,
Editeur.

Aspecto Social de la lucha contra la Tubercu-
losis, Dr Queraltó. Barcelona, Tipografia La Acadé-
mia, de Serra Hnos, V. Russell 1910.